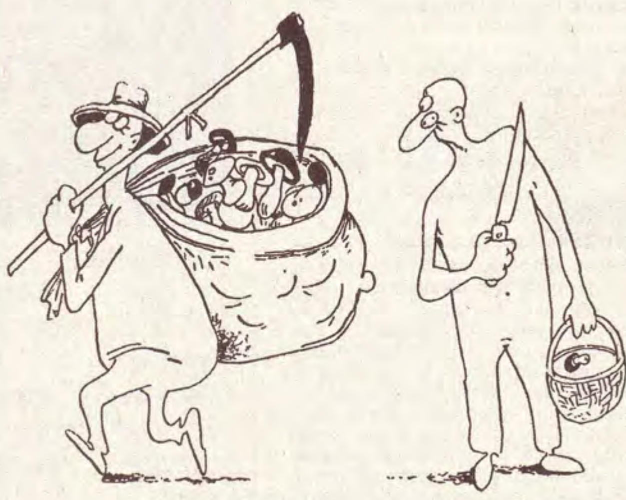
БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЕЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

8 верасня 1994 г.
Чацвер
№ 98(13815)
Кошт у розніцу 10 рублёў
Выдаецца з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК

Кур'ер "ЧЗ"

Як адрэагавалі на месцах?

На 16 верасня назначана сустрэча Аляксандра Лукашэнкі з кіраўнікамі мясцовых органаў улады. На ёй плануецца абмеркаваць ход выканання прэзідэнцкіх указаў і распараджэнняў на месцах.

У першую чаргу гэта будзе датычыць рэалізацыі ўказанняў, што змяшчаюцца ў тэлеграме, накіраванай Аляксандрам Лукашэнкам ва ўсе выканаўчыя камітэты ў хуткім часе пасля перамогі на прэзідэнцкіх выбарах. Як вядома, у ёй ва ультыматыўнай форме было ўказана, што перыяд чакання далей працягваць не варта, паколькі службовых абавязкаў кіраўнікам усіх узроўняў ніхто не адмяняў. Кіраўнікам мясцовых органаў улады таксама трэба паведаміць, як выконваецца прэзідэнцкі ўказ, які змяшчае рэкамендацыю скараціць на 30 працэнтаў колькасць апарату выканкамаў мясцовых Саветаў.

БЕЛІНФАРМ.

Прэс–канферэнцыя А.Фядуты

Сустрэча з журналістамі Аляксандра Фядуты, начальніка Упраўлення грамадска–палітычнай інфармацыі ў адміністрацыі прэзідэнта, якая адбылася ў Нацыянальным прэс–цэнтры, не была абмежавана тэматыкай. Прадстаўнікі сродкаў масавай інфармацыі мелі магчымасць задаваць любыя пытанні аб дзейнасці адміністрацыі прэзідэнта.

Усіх без выключэння цікавіла пытанне, калі ж прэзідэнт асабіста зможа сустрэцца з работнікамі пяра і, што называецца, без пасрэднікаў пракаменціраваць падзеі, якія адбываюцца ў рэспубліцы. Аляксандр Фядута паведаміў, што такая прэс-канферэнцыя адбудзецца, хутчэй за ўсё, пасля паездкі Аляксандра Лукашэнкі па Брэсцкай вобласці. А пакуль вядома толькі тое, што прэзідэнт мае намер сустрэцца з прадстаўнікамі газет і інфармацыйных агенцтваў яшчэ да пачатку правядзення чарговай сесіі парламента, паколькі лічыць неабходным прапанаваць народным дэпутатам не разглядаць праект Закона аб сродках масавай інфармацыі, які, мякка кажучы, не адпавядае духу часу.

Пытанне падрыхтоўкі прэзідэнцкай праграмы надзвычайных мер па выхаду рэспублікі з эканамічнага крызісу таксама цікавіла журналістаў. Яны даведаліся, што над гэтай праграмай працуюць не толькі прадстаўнікі прэзідэнцкай адміністрацыі і ўрада, але і група ад Саюза прадпрымальнікаў рэспублікі, Савета федэрацыі прафесіянальных саюзаў, шэрага акадэмічных інстытутаў, у тым ліку Навукова-даследчага эканамічнага інстытута Міністэрства эканомікі і Інстытута эканомікі АН Беларусі. Праграма першачарговых мер распрацоўваецца канкрэтная, з вызначэннем тэрмінаў і канкрэтных ведамстваў, адказных за выкананне яе асноўных палажэнняў. Спачатку планавалася, што меры будуць вызначаны на бліжэйшыя 6—8 месяцаў, аднак цяпер распрацоўшчыкі ініцыіруюць павелічэнне тэрміну да аднаго года.

Кіраўнік упраўлення інфармацыі паабяцаў журналістам, што такія сустрэчы, калі членам прэзідэнцкай адміністрацыі трэба будзе каменціраваць бягучыя падзеі, стануць традыцыйнымі і будуць закранаць абсалютна ўсе праблемы, якія цікавяць прэсу.

Святлана КУЛІКОВА.

Грошы за хуткасць

У беларускай сталіцы адкрылася рабочая нарада групы па ажыццяўленню праекта "Транспартны калідор Берлін—Варшава—Мінск—Масква". У ёй прынялі ўдзел прадстаўнікі больш чым 50 арганізацый, банкаў і фірм з Беларусі і Расіі, Германіі і Польшчы.

Акрамя зацікаўленых міністэрстваў і ведамстваў гэтых дзяржаў, у дзелавой сустрэчы ўдзельнічаюць міжнародныя фінансавыя ўстановы: Сусветны банк і Еўрапейскі банк рэканструкцыі і развіцця.

Спецыяльныя праекты ў галіне транспарту, якія выконваюцца з удзелам міжнародных арганізацый, асабліва паспяхова ідуць у рамках праграмы TACIC. Крэдытнае пагадненне, падпісанае Еўрапейскім банкам рэканструкцыі і развіцця і Рэспублікай Беларусь, з'яўляецца пачатковым этапам доўгатэрміновай праграмы мадэрнізацыі чыгункі Брэст—Мінск—граніца Расіі. Названай праграмай прадугледжана дапамога і Беларускай чыгунцы. Размова ідзе аб арганізацыі скораснага, а затым высакаскораснага пасажырскага руху па лініі Масква—Мінск—Варшава—Берлін.

Беларусь нацэлена на рэформы

У Мінску з афіцыйным рабочым візітам пабывала ўрадавая дэлегацыя нямецкай зямлі Паўночны Рэйн–Вестфалія на чале з намеснікам прэм'ер–міністра, міністрам унутраных спраў Хербертам Шноарам.

Адбылася сустрэча дэлегацыі з прэм'ер-міністрам Міхаілам Чыгірам, міністрам адукацыі і навукі — В.Стражавым, аховы здароўя — І.Драбышэўскай, унутраных спраў — Ю.Захаранкам, старшынёй КДБ У.Ягоравым.

БЕЛІНФАРМ.

Скарынаўская – не толькі біблія

Выпуск "Маскоўскага" піва на Полацкім піваварным заводзе неўзабаве будзе спынены, паколькі Расія заявіла на яго свае правы.

Затое на падыходзе да масавага выпуску свой уласны гатунак. Піва "Скарынаўскае" ўжо прайшло пробу і спадабалася сваёй духмянасцю, 13-працэнтнай моцнасцю з соладавым прысмакам і прыемнай горыччу.

Затрымка толькі з-за дакументацыі, якая на зацвярджэнні, ды этыкетак, што друкуюцца па распрацоўцы мастацка-вытворчага прадпрыемства "Рыса".

Яўгенія Віцьба.

Без "жылля" зняволеныя не застануцца...

Упраўленне па папраўчых справах МУС падвяло вынікі "папаўнення" калоній за сем месяцаў гэтага года. Як сведчаць прыведзеныя звесткі, злачыннасць у рэспубліцы ўвесь час расце. Так, толькі за паўтара года колькасць зняволеных у папраўча–працоўных калоніях павялічылася больш чым на 10 тысяч чалавек.

Калі на 1 студзеня 1993 года іх было (не ўлічваючы следчыя ізалятары і лячэбна-працоўныя прафілакторыі) 23 тысячы 415 чалавек, то на 1 жніўня гэтага года налічвалася ўжо 35 тысяч 495 чалавек. Зараз у рэспубліцы 2 турмы і 18 калоній. Апошняя з іх адкрылася ў мінулым годзе. Але гэта не вырашыла праблему перапоўненасці папраўчых устаноў. "На падыходзе" яшчэ тры калоніі, якія будуюцца на базе былых ваенных гарадкоў. Акрамя гэтага, у рэспубліцы знаходзяцца 2 лячэбна-працоўныя прафілакторыі, 3 выхаваўча-працоўныя калоніі для непаўналетніх і 7 следчых ізалятараў. Таму, згодна з данымі упраўлення па папраўчых справах МУС, у падначаленых яму ўстановах агульная колькасць "спецкантынгента" складае сёння каля 48 тысяч чалавек.

Наталля ВАЛАКІДА.

Не пудраць мазгі

На віцебскім вытворчым аб'яднанні "Маналіт" выраблена першая пробная партыя кампактнай пудры. Неўзабаве тут з'явіцца і яшчэ адна навінка — сервіз "Траўнік" для заваркі гарбаты.

У адрозненне ад многіх іншых прамыслоўцаў, на прадпрыемстве не пудраць мазгі прыгожымі абяцанкамі, а ствараюць канкрэтны рынак канкрэтных тавараў.

Уладзімір МІХНО.

Курсы валют на 7 верасня:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	2840	2925	1832	1890
"Дукат"	2820	2900	1770	1860
"Прыор"	2870	2930	1840	1880

Фота Сяргея БРУШКО.

Аб рэнамэ беларускага прэзідэнта "клапоцяцца" ў Расіі

Міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь Уладзімір Сянько 6 верасня сустрэўся з надзвычайным і паўнамоцным паслом Расійскай Федэрацыі ў Рэспубліцы Беларусь Ігарам Сапрыкіным. Як сказаў У.Сянько, у ходзе перагавораў ішла размова аб далейшым супрацоўніцтве Рэспублікі Беларусь і Расіі. Вялікае месца ў час гутаркі было адведзена пытанням падрыхтоўкі візіту ў нашу рэспубліку прэзідэнта Расіі Барыса Ельцына і прэм'ер-міністра Віктара Чарнамырдзіна, хоць канкрэтная дата гэтых візітаў пакуль не вызначана. Міністр і пасол дамовіліся таксама аб тым, што знешнепалітычныя ведамствы павінны быць у курсе, як ідзе падрыхтоўка шэрагу эканамічных і палітычных пагадненняў, што будуць падпісаны паміж дзвюма дзяржавамі ў бліжэйшай перспектыве.

Уладзімір Сянько таксама заявіў, што ён папрасіў расійскага пасла перадаць кіраўніцтву краіны абурэнне ў сувязі з публікацыяй "Краіна агуркоў", напісанай яўна ў шавінісцкім духу, якая з'явілася 3 верасня ў газеце "Известия". Яна выклікала, мякка кажучы, здзіўленне ў кіраўніцтва краіны. Гэты артыкул, паводле слоў міністра, прыніжае і абражае не толькі прэзідэнта Беларусі, але і ўвесь беларускі народ.

У.Сянько таксама адзначыў, што менавіта расійскі друк у апошні час стаў ініцыятарам стварэння негатыўнага іміджу кіраўніка беларускай дзяржавы. "Мы не можам маўчаць, не маем права не прыцягнуць увагі палітычнага кіраўніцтва Расіі да сітуацыі, якая складваецца", — сказаў ён.

АДМЕТЫ ЧАСУ

"Чорная дзірка" на паперы

☐ Якаў ЯСЭПКІН, "ЧЗ"

Палітычная восень на Беларусі абяцае быць гарачай парой. Прычым тэмпература будзе павышацца не толькі ў Авальнай зале парламента, ва ўрадавых і прэзідэнцкіх "калідорах улады", урэшце на плошчах, старажытныя і новаадбудаваныя мураваныя абліччы якіх апошнімі гадамі рэгулярна становяцца сведкамі мітынгаў і шэсцяў самых розных натоўпаў і плыняў.

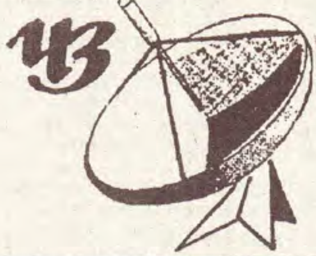
Своеасаблівы бляск — агонь, атрамантны напал дададуць да сціплага восеньскага святла нябёсаў "папяровыя кастры". І сапраўды, гартаючы беларускую перыёдыку, выданні блізкага замежжа, пакуль яшчэ даступныя чытачам у тых ці іншых кропках загадкавай прасторы СНД і нават на яе перыферыі, цяжка не заўважыць, як літаральна з кожным днём узмацняецца інфармацыйны паток, пазначаны дастаткова адметнымі тэмпераментам і тэмпературай. Зусім невыпадкова, што ў поліфанічным папяровым хоры прэваліруе прэзідэнцкая і ўвогуле "ўладная" тэма. Пра гэта крыху ніжэй, спадзеючыся на прабачэнне ўважлівага чытача на кароткае лірычнае адступленне.

Палітыка, тым больш высокая палітыка, дый усё да дробязей наўкол яе, сталі для многіх (пра журналістаў і казаць няма чаго) нейкім магічным энергаполем. Яно нібыта экранравана, хто пабываў на ягоным зачараваным іржэўніку, наўрад ці паверне назад, бо куды, куды вяртацца? Пасля лагічнага завяршэння гарбачоўскай перабудовы (тут трэба падкрэсліць — прамежкавага завяршэння, паколькі "пайшоўшы працэс" толькі набірае імклівапагрозлівую скорасць) у мільёнаў апроч чорнага хлеба, засталіся адны відовішчы. Прычым, калі, напрыклад, правесці ўяўную антычную паралель, гэткае параўнанне, відавочна, будзе на карысць вечнага горада, дзе народную мудрасць і сфармулявалі патрыцыі. Аднак справа не ў аналогіях. Антыка або готыка хай застаюцца назаўсёды пад сваім "мёртвым" сонцам. Наша эпоха паволі перастала быць "вялікай эпохай" (Лімонаў і К°), сучаснасць захапіла ў палон сучаснікаў-відавочнікаў. І страсці тут свае, для часу характэрныя. Усё меней народу блукае па кніжных развалах, шэдэўры класікі і звышсучаснага ўчарашняга андэграунда паступова пакрывае бэзавы пылок забыцця. Мабыць, само жыццё рэчаіснасць, якое паставіла былых савецкіх людзей перад неабходнасцю штодзённага пошуку крыніц для элементарнага біялагічнага існавання, прымусіла і прымушае новых рамантыкаў-уцекачоў ад быцця (мы памятаем пра асноўную прыкмету "савецкасці" — міфалагічнасць) станавіцца ў чаргу па палітычныя казкі з малюнкамі. Таму і шэсце на палітычнае ж поле цудаў не спыняецца, ніяк не станчаецца чалавечы натоўп, а тут — свае законы. Бо палітыка робіцца не толькі персаніфікаванымі носьбітамі яе палымнеючых штандараў, але і тымі, хто побач, убаку, а то і "над схваткай". Прычым у вачах людзей можа ярчэй адбівацца не суровае святло жыцця, не водбліск рэальнасці, а міражнае мігаценне. Персанажы жывуць на паперы, аднак даволі часта якія-небудзь чорнасурыкавыя ненатуральныя ніткі цягнуцца з папяровай эфемерыды-аднадзёнкі менавіта да таго самага суровага і рэальнага святла, зліваюцца з ім. Як сэрцу выказаць сябе, як не заблытацца ў Цымінійскім слоўным лесе, дзе хімеры блукаюць, быццам самыя што ні ёсць звышрэальныя фігуры. Пытанне без адказу.

Вернемся да нашых папяровых страсцей. Паўторым: "прэзідэнцкая" тэма вабіць да сябе і ў тым няма нічога незразумелага. Сутнасць самой праблемы ўлады вельмі неадназначная і зноў-такі поліфанічная. Тым больш неадназначную трактоўку могуць (і не без падстаў) выклікаць тыя ці іншыя крокі прадстаўнікоў правячай іерархічнай эліты. Горш, калі іх фігуры, нібыта згодна з прысна-памятным сацыяльным заказам,

(Працяг на 2-й стар.).

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Дзяжурныя па выпуску перакладчык Андрэй СІДАРАЎ, рэдактар Якаў ЯСЭПКІН.

"Еўраньюс"

Прыстойнасць ёсць прыстойнасць

У 1992 годзе вышэйшы суд Нью–Йорка прыняў рашэнне аб тым, што жанчыны, як і мужчыны, могуць знаходзіцца ў публічных месцах агаленымі па пояс.

У хуткім часе знайшліся аматары паспрабаваць гэты закон на трываласць — дзве жанчыны з арганізацыі "Ціці Ліберэйшн" з'явіліся ў адпаведным выглядзе ў нью-йоркскім метро ў час пік. Іх з'яўленне выклікала адпаведную рэакцыю, паліцыя не ведала, што рабіць, быццам ёсць закон, але ўсё ж прыстойнасць ёсць прыстойнасць.

"Суперчэннэл"

Турнэ па Паўночнай Амерыцы

Упершыню за апошнія 2 гады вядомы музыкант Эрык Клэптан плануе правесці турнэ па Паўночнай Амерыцы.

Усяго мяркуюцца 23 выступленні ў Канадзе і ЗША. Пачнецца турнэ 3 кастрычніка ў Квебеку. Самымі ж грандыёзнымі мяркуюцца выступленні 8 і 9 кастрычніка ў нью-йоркскім "Мэдзісон Сквер Гардэн" і "Форуме" Лос-Анжэлеса.

Не збівайце веласіпедыстаў

Паліцыя Паўднёвай Каралiны прапанавала вядомаму ў мінулым музыканту — 61–гадоваму Джэймсу Брауну з'явіцца 3 кастрычніка ў суд.

Яго абвінавачваюць у парушэнні правілаў вулічнага руху — на скрыжаванні ён не ўступіў дарогу веласіпедысту. У выніку апошні быў збіты, але як кажуць, толькі крыху спалохаўся, адмовіўшыся ад дапамогі ўрачоў.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Бізнес-клас

КАМУ ДАСТАНЕЦЦА ЛЬГОТНЫ КРЭДЫТ?

40 праектаў па энергаберажэнню з розных галін прамысловасці Беларусі гатоў разглядзець і прафінансаваць Еўрапейскі банк рэканструкцыі і развіцця.

"На жаль, беларускія рацыяналізатары льготнымі крэдытамі атрымаць не спяшаюцца, — сказаў карэспандэнту БЕЛІНФАРМа кіраўнік Мінскага энергацэнтра еўрапейскага супольніцтва Уладзімір Кузьміч. — На сённяшні дзень у наш цэнтр, які аказвае паслугі па афармленню і падрыхтоўцы бізнес-планаў, паступіла толькі дзевяць заявак. Сярод тых, хто прапанаваў праекты, датычныя эканоміі паліва, энергіі, выпуску энергазберагаючага абсталявання, прыбораў уліку гарачай і халоднай вады, энергіі і цяпла, — Мінскі трактарны завод, акцыянернае таварыства "Сімэкс" з Гродна, сумеснае беларуска-амерыканскае прадпрыемства "Гідрабел", віцебская шампанфабрыка, навукова-прамысловае прадпрыемства "Электрапрыбор". Пры дапамозе спецыялістаў Мінскага энергацэнтра ўсе яны прафесійна падрыхтаваны і ўжо дасланы ў Лондан для папярэдняга разгляду".

Прыём заявак прадоўжаны да 15 верасня. Дарэчы, крэдыты будуць выдзелены пад невялікі працэнт. Неабходна своечасова выкарыстаць гэту магчымасць, каб палепшыць справу ў эканоміцы рэспублікі.

БАНКІ ЦЯПЕР СА "СВІФТАМ"

Падзея сусветнага значэння адбылася 6 верасня ў банкаўскай сістэме рэспублікі. У гэты дзень сем камерцыйных банкаў на чале з Нацыянальным банкам далучыліся да міжнароднай міжбанкаўскай фінансавай тэлекамунікацыйнай сістэмы "Свіфт". Цяпер міжнародныя плацёжныя аперацыі Нацыянальнага банка, "Беларусбанка", "Белпрамбудбанка", "Ашчаднага банка", "Белбізнесбанка", банка "Комплекс" і "Беслбанка" змогуць ажыццяўляць за лічаныя секунды.

Афіцыйная цырымонія падключэння да лініі "Свіфт" пачалася раніцай 6 верасня ў "Белпрамбудбанку", калі на экране дысплея з'явілася першае паведамленне ад "свіфтаўцаў" — віншаванне ад іх кампаніі і цэнтра падключэння з поспехам у бізнесе. Пад час урачыстасці намеснік старшыні праўлення "Белпрамбудбанка" Аляксандр Наўменка падкрэсліў, што "шлеаранне падзея неадназначная, паколькі вельмі шмат зроблена ў клубам "Свіфт" два магчымасць не толькі хутка праводзіць плацяжы, але і працуе на простым і імідж банка".

Такая ж цырымонія падключэння да "Свіфта" адбылася і ў "Беларусбанку". Журналісты, прадстаўнікі сусветнай банкаўскай сістэмы тэлекамунікацый сустрэліся з Нацыянальным банкам рэспублікі, які адбылася прэс-канферэнцыяй. На ёй паведамілі, што ў гэты дзень акрамя сямі беларускіх банкаў, да сістэмы "Свіфт" падключаецца больш 4000 фінансавых інстытутаў з розных краін. "Свіфт" аб'ядноўвае больш як 2000 банкаў і 4000 карыстальнікаў у 110 краін свету. Як падкрэсліў намеснік старшыні праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь Валерый Заяц, "цяпер беларускіх банкаў, якія ўвайшлі ў сістэму (а іх уже дзесяць, паколькі, акрамя сямі сённяшніх, раней далучыліся да яе і "Прыорбанк", "Белгазпрамбанк" і "Банк Дукат"), за кошт ўвайшлі маюць больш магчымасцей. "Свіфт" у гэтых банках не толькі прымае плацяжы з усіх куткоў свету, але і паскарае іх. Гэта — значны крок для ўсёй банкаўскай сістэмы рэспублікі. Прыём, рахункі і аплату тэлеграм. Ушыр шукае па далейшы кантракт з розных краін". "Свіфт" дадзены банкам, як вядома, кошт у 450 тысяч далараў. А калектыўнае ўкладанне ў сістэму дало магчымасць зэканоміць прыблізна паўмільёна долараў.

БЕЛІНФАРМ.

ЭКАНОМІКА

Грошы на рахунку не залежваюцца

Незайздросны лёс выпаў на долю Міхаіла Леанідавіча ХАМІЦКАГА — будаўніка з вялікім стажам, чалавека руплівага і адказнага. У Смаргоні ён узначальвае міжкалгасную перасоўную механізаваную калону № 165, якая пасля ўзбуйнення, аб'яднання дзвюх будаўнічых арганізацый стала адзіным гарантам развіцця сацыяльна-бытавой сферы на вёсцы. Раслі аб'ёмы работ, палепшылася іх якасць, мацнеў і прафесійна рос калектыў. І вось, як кажуць, дапрацаваліся — дажыліся...

— Сёння ў калгасах-саўгасах аб узвядзенні палацаў не мараць. Думаюць, як купіць хаця б трактар ці камбайн. І ўсё ж без справы не седзіце?

— Сапраўды, заказы скараціліся да мінімуму — няма грошай. Адзін толькі калгас "Праўда" зрабіў сёлета заяўку на будаўніцтва магазіна і навет аплаціў нам квартальны аб'ём работ. Гэта вельмі важна, бо мы ўжо не адзін раз апякаліся, маем горкі вопыт, калі пад "слова гонару" распачыналі будоўлю, а пасля аказваліся з носам. Так было ў аграфірме "Вілія", дзе ладзілі цяпліцы. Вымушана "даравалі" запазычанасць за рэканструкцыю Сольскаму агароднінасушыльнаму заводу. Яна, праўда, не вельмі вялікая — нейкі мільён рублёў, але на той час і гэта былі грошы. "Замарозілася" будоўля так патрэбнай амбулаторыі ў Крэве, бо няма сродкаў у раённым бюджэце. Адзінае, што атрымалася за палову гэтага года, — гэта сельскі магазін у Асінаўшчызне, да і той ішоў па чарнобыльскай праграме.

— Дзе ж выйсце, як выкручваецеся? Без скарачэння кадраў, тут, напэўна, не абышлося...

— Абышліся, на шчасце. У калектыве працуе 180 чалавек, скарацілі толькі па вострай неабходнасці некалькі ітэзраўцаў. Узімку, праўда, без працы засталіся механізатары, таму давялося перакваліфікаваць іх у бетоншчыкаў. Тое-сёе ўзводзім у горадзе. Хоць спецыялістаў-будаўнікоў тут хапае. Па-першае, манаполія на ўзводзімыя аб'екты па-ранейшаму за магутным будаўнічым трэстам, якому на сёння ў іншых раёнах рэспублікі і далёка за межамі. Па-другое, ёсць больш дробныя арганізацыі, як, скажам, гаспадарчаразліковы прарабскі ўчастак. А тут яшчэ ўзнікла новая хваля будаўніча-прадпрымальніцкіх, такіх, як канцэрн "Праінтэкс", іншыя фірмы. І, тым не менш, мы сёлета атрымалі некалькі заказаў ад упраўлення капітальнага будаўніцтва гарвыканкама. Чаму менавіта мы? Магчыма, таму, што ўсё жыццё працуем з цэглай, маем высокакваліфікаваных муляраў, аддзелачнікаў. І што б там ні казалі пра маналіт, жалезабетон, пабудовы з цэглы і больш прыгожыя, і больш цяплейшыя.

Вось такім чынам пабудавалі двухпавярховы магазін у мікрараёне Усходні. Узводзім тры жылыя дамы, ёсць заказ на пачатак будаўніцтва яшчэ двух...

— А як сёння з матэрыяльнымі рэсурсамі, аплатай?

— З матэрыяламі асаблівых праблем няма. Сілікатную цэглу ды блокі заўсёды можна набыць у аб'яднанні "Смаргоньсілікатабетон", чырвоную цэглу ў неабмежаванай колькасці прапануюць прадпрыемствы Астраўца і Маладзечна. Як толькі з'явіліся на рахунку грошы ад заказчыкаў — адразу пускаем іх у абарот. На складах тут ужо ўзнікла такая сітуацыя, што купіць можна, як кажуць, з колаў. І калі раней дзе толькі не шукалі будматэрыялы, потым — мала гэтага, дзе што танней.

А што тычыцца аплаты... Не ўсё тут, вядома, гладка. Але ж знаходзім нейкае ўзаемапаразуменне. Напрыклад, на двух дамах, што будуем, выканалі аб'ём на 500 мільёнаў рублёў, а ў аплату работ нам далі ўсяго аванс, хаця тых 200 мільёнаў таксама будуць у канцы, пры канчатковым разліку. Але што зробіш? Уваходзім у становішча, разумеем, што не ад добрага жыцця ўсё гэта.

— І тым не менш увесь час так працягвацца не можа. Якое выйсце, на ваш погляд, можна было б адшукаць ужо сёння? У некаторых гарадах, наколькі мне вядома, распрацаваць незавершанае будаўніцтва, каб выручаныя сродкі пасля накіроўваць на самыя вялікія мэты.

— І ў нас, у Смаргоні, шмат гэткіх "доўгабудаў". І, вядома ж, пакуль што не ўсё ... Калі, напрыклад, будынак АТС ці вакзала можна было выкарыстоўваць менавіта па прызначэнню, то фабрыку-кухню ці сямііпавярховы гмах будынка трэста не так ужо і прафілявана, праўдаўшы перш за вялікія грошы. І гэтыя сродкі можна было б тады накіраваць на будаўніцтва таго, без чаго сёння не абысціся. І на ўзвядзенне амбулаторыі ў Крэве, і на будаўніцтва двух кааператыўных дамоў у Смаргоні, якія "замарожаны" з мінулага года. А ўзяць велізарныя карпусы трэцяй чаргі завода аптычнага станкабудавання. Тут жа можна размясціць нейкую новую вытворчасць. Ці не так?

Гэта ўсё пытанні мясцовай улады. Спадзяюся, хутка, у рэшце рэшт, і тут адбудуцца карэнныя пераўтварэнні.

Гутарыў Генрых МІНІН.

Вярблюды, зебры, папугаі, малпы і іншыя экзатычныя жывёлы прадстаўлены ў атракцыёне пад кіраўніцтвам Аркадзя Гарыганяна. Гэтай праграмай Мінскі цырк пачаў чарговы сезон. У праграме — акрабаты, музычныя эксцэнтрыкі і іншыя. Увесь вечар на манежы — клоуны Анатоль Векшын і Канстанцін Васільеў.

ГІСТАРЫЁГРАФ

Старажытны гадзіннік ужо не ідзе...

□ Міхась МАЛІНОЎСКІ

У Беларусі сёння ёсць шмат даўніх гадзіннікаў, а які з іх самы старажытны? Вызначыць гэта вельмі цяжка, бо іх не толькі многа, але яны самыя розныя: сонечныя, вадзяныя, вогненныя, пясочныя, механічныя, электрамеханічныя, малекулярныя, радыеактыўныя... Усіх не пералічыш.

Архівы і гісторыя нашай краіны сведчаць, што ў некаторых справах па даследаваннях "прыбораў часу" мы былі першымі. Тут дастаткова прывесці такі прыклад, што ўпершыню ў свеце ў Нясвіжы быў напісаны на лацінскай мове поўны курс пра вытворчасць сонечных гадзіннікаў усіх мадыфікацый, вядомых на той час.

У Беларусі ў канцы XVIII стагоддзя ў мястэчку Дуброўна таксама была адкрыта першая гадзіннікавая фабрыка-школа, якая выпускала "прыборы часу" насценнага ўзору.

Праіснавала фабрыка-школа ў Дуброўна дзевяць гадоў, а потым яе перавялі ў Маскоўскую губерню.

А сучасныя беларускія гадзіннікі вядомыя на ўсіх кантынентах.

Але вернемся да старажытных гадзіннікаў. На якіх спыніцца? Вось гарадскія гадзіннікі. Адзначу з іх самы старажытны і адметны. У Гродна на галоўнай плошчы ёсць вежавы гадзіннік — помнік сярэднявечнай тэхнікі. Раней ён упрыгожваў і даваў даведку аб часе і гораду, і цэламу комплексу будынкаў, які ўключаў касцёл, калегіум езуітаў, бібліятэку, аптэку, жылыя памяшканні і гаспадарчыя прыбудовы.

Сённяшні ад гэтага комплексу засталіся касцёл і старажытная аптэка.

Касцёл з 1872 года мае назву фарнага, а на ім, як і ў часы сваёй нараджэння, працуе на людзей горада над Нёманам старажытны вежавы гадзіннік. З'явіўся ён прыкладна ў канцы XVII стагоддзя, але месціўся спачатку ў вежы Гродзенскага калегіума езуітаў.

Ёсць запіс у хроніцы за 1725 год: "Разладжаны і прыйшоўшы ў непрыгоднасць з-за трухлявасці сваёй гадзіннік у гэтым годзе трохмесячнай працай адноўлены і змешчаны ў вежы храма. Цалкам спарахнелая высокая драўляная частка вежы калегіума — старадаўняя аснова гадзінніка — была своечасова скінута, каб не пагражала сваім падзеннем даху калегіума". Выходзіць, што з гэтага будынка ён паказвае час вось ужо 269 гадоў.

Вядома, што гадзіннік не раз рамантаваўся (каля дзесяці разоў).

Памеры гадзінніка гавораць самі за сябе: 180 х 112 х 130 сантыметраў. "Твар" гадзінніка глядзіць на паўночны і заходні бакі вежы. Лічбы вежавага гадзінніка фарнага касцёла не арабскія, а рымскія і роўныя 33 сантыметрам у вышыню. Адпаведна гадзіннікавая і мінутная стрэлкі роўныя 100 і 115 сантыметрам. Звон у курантах важыць 300 кг, а маятнікавыя тросы маюць даўжыню 15 метраў.

Фарны касцёл і вежавы гадзіннік з'яўляюцца помнікамі дойлідства і тэхнікі, яны пастаянна ў цэнтры ўвагі ўсіх гараджан, турыстаў і гасцей абласнога горада. Яны бачылі і даўніх, і сучасных герастратаў і разбуральнікаў.

Колькі б разоў я ні быў у Гродна, заўсёды спяшаўся на спатканне з вежавым гадзіннікам. Калі ён ідзе — значыць, у горадзе ўсё добра!

Калі гэты матэрыял быў напісаны, то са сродкаў друку даведаўся: старажытныя куранты на фарным касцёле ў Гродна спыніліся. Час такі! Гэты гадзіннік, як і ўся наша дзяржава, хворы. Хто ж яго вылечыць?

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Доўгая дарога да...пенсіі

Неяк знянацку дажыла да пенсіённага ўзросту. Слова "пенсія" ў мяне асацыіруецца са словам "плесня" (па гучанню). У мужа — са словам "песня", у дачкі са словам "пенснэ".

Калі здарыцца цуд і я ўсё ж пасля пакутлівых блуканняў па рай-, гарсабесах, фондах сацыяльнай абароны, кабінетах Міністэрства сацыяльнай абароны атрымаю, нарэшце, сваю законную пенсію, то, мабыць, яна не прынясе ніякай радасці. Не таму, што яна параўнальна невялікая, а проста кожны раз буду ўспамінаць, які быў вельмі складаны (са шматлікімі бар'ерамі на фінішнай прамой) гэты марафон. Але пра ўсё па парадку. Працавала я спачатку 10 гадоў на заводзе. А пасля заканчэння журфака БДУ імя Леніна 28 год — у маладзёжнай газеце. Будучы чалавекам пастаянным, непрактычным і непрагматычным, адмаўлялася ад спакуслівых прапаноў перайсці на іншую работу са значна большым акладам, бо была аддана роднаму цудоўнаму калектыву. Ведаючы, што мой заробак намнога меншы, чым сярэдні па рэспубліцы, у мэтах павелічэння пенсіі не адмаўлялася ад прапаноў малых прадпрыемстваў, заключыўшы некалькі працоўных дагавораў з двума з іх. Бо ў Законе аб пенсіях чорным па беламу (без якіх-небудзь агаворак), напісана, што пенсія налічваецца з усіх відаў заробкаў, калі з сум бярэцца падатак у фонд сацыяльнай абароны.

15 чэрвеня гэтага года мне "стукнула" 55 гадоў. А 14 чэрвеня ўсе дакументы для налічэння пенсіі акуратна паступілі ў райсабес Савецкага раёна. Спачатку там патрабавалі даведкі з фонду сацыяльнай абароны, якія б пацвердзілі, што з тых невялікіх сум, зробленых мной па працоўных дагаворах, рабіліся вылічэнні. А потым патрабавалі яшчэ шматшмат усялякіх даведак. Але і гэтага аказалася мала. І, нарэшце, і ў райсабесе, і ў Мінскім гарсабесе, і ў Міністэрстве сацыяльнай абароны сказалі, што гэта былі зусім не працоўныя дагаворы, а грамадзянска-працоўныя пагадненні ці падрады. Аказваецца, існуе, на мой погляд, антынароднае пісьмо Савета Міністраў, якое забараняе рай-, гар- і астатнім сабесам налічваць пенсію з сум, зробленых па працоўных дагаворах (а менавіта так яны дагэтуль называюцца). Карацей, вялікае мноства людзей, у асноўным творчых — мастакоў, рэжысёраў, артыстаў і г.д., аказваюцца жорстка падманутымі, заключаючы падобныя дагаворы. Ад сябе асабіста і ад імя такой катэгорыі патэнцыяльных пенсіянераў я б хацела запытацца ў міністра сацыяльнай абароны Даргель Вольгі Браніславаўны, чаму не выконваецца Закон аб пенсіях і ў выніку аказваюцца падманутымі і неабароненымі вельмі многія людзі. Я лічу, што і Міністэрства фінансаў, і Дзяржкампрацы ўсё ж павінны абараняць самыя бедныя слаі насельніцтва, разглядаючы падобныя вышэйназваныя пісьмы. Мы ўсе ведаем, што ў бюджэце грошай няма, пенсіі выплачваюцца з фонду сацыяльнай абароны, які з прадпрыемстваў бярэ 35 працэнтаў падатку, а з нас, працаўнікоў,— 1 працэнт. А потым, аказваецца, што людзі ж застаюцца падманутымі. А яшчэ я лічу, што за парушэнне Палажэння, згодна з якім матэрыялы на налічэнне пенсіі павінны разглядацца толькі на працягу аднаго месяца, а я па віне работнікаў райсабеса Савецкага раёна ўжо амаль тры месяцы не атрымліваю ніякай пенсіі, трэба строга спытаць з вінаватых за гэта. Бо адпрацаваць 38 гадоў аказалася лягчэй, чым афарміць гэтую самую доўгачаканую пенсію.

Валянціна СКАРЫНКІНА.

АДМЕТЫ ЧАСУ

"Чорная дзірка" на паперы

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

падаюцца ў фантасмагарычным святле, калі сітуацыйны падтэкст набывае адценне, стылістычнае вызначэнне якога, хутчэй за ўсё, атаясамліваецца з добра вядомым "сюрам". Методыка стварэння палітычных вобразаў таксама ўключае багаты набор прыёмаў, іх шматпланавы спектр, безумоўна, не замыкаецца на папяровым варыянце прапагандысцкага ўздзеяння. І ўсё ж такі фіксаж, прыцягненне ўвагі публікі (з лёгка прачытваемай мэтай надалейшага замацавання пэўнага вобраза ў капіравальнай аблямоўцы) з даўняе пары лічыцца адным з найбольш эфектыўных і распаўсюджаных штампаў. Любое слова, а друкаванае ў найвялікшай ступені, валодае патаемнай магіяй, чым і небяспечнае. Улічыўшы татальную цягу да друкаванага слова ў газетным, лёгкім да ўспрымання "комплексным наборы", няцяжка падсумаваць: слоўныя ўдары можна параўноўваць па канцэнтрацыі энергетычнага запалу з сонечнымі. Хаця і з іншымі наступствамі.

Вось чаму патрабуюць пільнай увагі публікацыі, звязаныя паміж сабой нябачнай дамінантай. Разнагалоссе на старонках беларускага друку — рэч у сабе, і, прынамсі, патрабуе асобнай размовы і аналізу. Тут паліфанія, мабыць, апраўданая, мае свае адметы і тлумачыцца без спасылак на філасофскія і паліталагічныя аўтарытэты. Барацьба за ўладу не завяршылася тады, калі пабляклa золата ліпеньскага дня шчыравання. Народ сваё слова сказаў, спачатку ў чэрвені, потым паўтарыў у яшчэ больш маналітным хоры. Ад рэалій нікуды не падзецца. Аднак не адзін дзесятак палітыкаў, якія часова (?) апынуліся не наверсе ўладнай піраміды, працягвае (хто і фанатычна) будаваць кар'еру, вырашаць новыя і новыя моназадачы, у прыватнасці, змагаючыся ўжо сёння за парламенцкую будучыню. Таму тая самая патаемная магія слова мае адпаведна патаемны лейтматыў: спачатку было Слова. Хай і не новазапаветныя страсці валодаюць сэрцамі палітычных "стаўпоў" і пішучых людзей пэўнага асяроддзя, але скажам зноў пра тое, што матывацыя простая і ніякім чынам не патрабуе дадатковага асэнсавання. Да таго ж ухваленая талерантнасць беларускага этнасу ледзь не аўтаматычна (можна лічыць і так) пераходзіць у іншую якасць, набываючы папяровую, афарбаваную стромкім часам гучнасць. Не так успрымаецца праблема галоснасці на "макраўзроўні".

Маецца на ўвазе тэндэнцыя, якая апошнімі тыднямі пачынае акрэслівацца ў расійскім друку. Пэўныя паважаныя рэспектабельныя выданні прадастаўляюць газетную "лакальную тэрыторыю" для змяшчэння публікацый, мякка кажучы, не зусім адэкватных. Пытанне падаецца тым больш далікатным, калі зрабіць спасылку на тое, што гаворка ў іх вядзецца пра першую асобу незалежнай суседняй дзяржавы, а акцэнты расстаўляюцца дастаткова рэзкія. Дарэчы прыгадаць апасенні беларускага прэзідэнта, выказаныя ім у размове з маскоўскім тэлежурналістам Андрэем Караулавым. Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў — ёсць зацікаўленыя персаніфікаваныя сілы, якія намагаюцца пасеяць "вецер непаразумення" паміж ім і расійскім лідэрам. Што прыйдзецца пажынаць — пытанне, бадай, сёння другараднае. Галоўнае для іх у тым, каб пасеяць. Хутчэй за ўсё, герой апошняга "Моманту ісціны" меў на ўвазе фігуры не журналісцкага калібру, аднак за кожным дзеяннем заўсёды стаяць асобы, а не асоба. Цяжка пазбавіцца ад меркавання, што пад тую самую сурдзінку гуляюць, магчыма, цалкам не ўсведамляючы сур'ёзнасці такой "гульні" і некаторыя здольныя прадстаўнікі чацвёртай улады. Пры ўвогуле не занадта багатым выбары для хатняга чытання выданняў з беларускага інфармацыйнага рынку папулярныя маскоўскія газеты па-ранейшаму займаюць пачэснае і прывілеяванае месца ў нашага спажыўца друкаванай прадукцыі. Частка сталічна-расійскіх СМІ ўжо стала недаступнай, тыя ж, што пакуль даносіць да суверэннай Беларусі паштовая сувязь, прачытваюцца з павышанай цікавасцю. Характэрна таксама і наступная адмета: артыкулы, у якіх закранаецца наша нацыянальная праблематыка, выклікаюць вялікую цікавасць, бо ў іх утрымліваецца ўмоўная "лакмусавая паперка"-індыкатар. Часам адзнакі, шчодра выдаваемыя маскоўскім журналісцкім істэблішментам дзеячам постперабудовачнай хвалі ў заходняй рэспубліцы, асацыіруюцца з афіцыйнымі поглядамі Масквы (звужаючы тэму — Крамля) на працэсы беларускага адраджэння. Не дай Бог, прагучыць нешта накшталт абразы ці двухсэнсавай заўвагі, нават няўдалага жарту — спрацуе эфект бумеранга. На жаль, публікацыі, пазначаныя якраз такім не зусім "зграбным" бачаннем не толькі праблем "беларускасці", а і агульнай палітыка-эканамічнай сітуацыі, пачалі пакуль не масавае шэсце па старонках чытабельных расійскіх газет. Самае горшае, калі яны будуць і надалей тыражавацца, таму што ёсць крытыка і крытыка. Да найбольш красамоўных публікацый можна аднесці, напрыклад, артыкулы В.Портнікава ў "Независимой газете", Р.Арыфджанава і С.Мастаўшчыкова ў "Известиях". Апошні аповед (суботні нумар газеты) вытрыманы ў стылістыцы познесавецкай сатырычнай прозы, якая доўгі час "хадзіла" па краіне і за межамі ў самвыдатаўскіх варыяцыях, нагадвае, зразумела, у занадта бляклым варыянце славуты раман-анекдот пра паходжанні Івана Чонкіна. Калі б аўтары зрабілі прадметам свайго практыкавання яву расійскага быцця, а то і "замахнуліся" на адлюстраванне ў крывым люстэрку слоўнай эквілібрыстыкі вобраза крамлёўскага гаспадара, — справа іхняя. Хаця такая смеласць з боку прадстаўнікоў тамтэйшай прэсы не ўяўляецца верагоднай. Але іранічная танальнасць і характэрная "народная" лексіка спатрэбіліся для стварэння мінікарціны явы беларускай, дакладней, шклоўскай. Малая радзіма Аляксандра Лукашэнкі, як магнітам, пацягнула да сябе "известинцев". Няма сэнсу падрабязна спыняцца на сутнасці публікацыі, бо яе папросту няма. Ёсць іранічны пафас, зададзены адразу ж у загалоўку "Краіна агуркоў" (Некаторыя маласольныя назіранні, зробленыя на радзіме першага беларускага прэзідэнта). У іранічным пафасе — і сутнасць. Журналісты, амаль не прыбягаючы да камуфляжа і не клапоцячыся аб уласным аўтарскім рэнамэ, яўна выканалі "сацыяльны заказ". Прычым далёка не на лепшым прафесійным узроўні. А "вецер" пасеяны. Стварыўшы іранічна-фантомны вобраз прэзідэнта на фоне такіх жа "рэальных" шклоўскіх краявідаў (вядома, ні з прэзідэнтам, ні з ягонай сям'ёй сустрэч не адбылося), Рустам Арыфджанаў і Сяргей Мастаўшчыкоў паралельна прадэманстравалі няведанне беларускай, для іх, відаць, дыялектнай мовы. Дзівосная яе прысутнасць у опусе можа выклікаць хіба што ўсмешку, другое пытанне — наколькі этычна падобнае заблытванне чытачоў. У Расіі, магчыма, мала хто зверне ўвагу на моўныя нонсенсы, у Беларусі — вельмі і вельмі многія. Прынамсі, у крайніх прыхільнікаў нацыянальнай ідэі з'явяцца дадатковыя аргументы ў палемічных баталіях: "расейскі імперыялізм" павялічвае націск на незалежную краіну.

Ад дэспатыі да дэмакратыі — гіганцкі гістарычны шлях, прычым, не гасцінец. Праходзіць па ім давялося ўсім рэспублікам былога Саюза разам і наперадзе пакуль ні ў кога не маячаць нават водбліскі ад залатых макавак Храма. Таму не ў снабісцкай іроніі патрэба, а ў падтрымцы і згодзе. Зоркі і чорныя дзіркі ў нябёсах — рэальнасць, у разгубленым грамадстве "чорных дзір" зашмат, зорак-маякоў амаль няма. Няма і ніякага сэнсу ўцягваць у штучную папяровую дзірку - варонку святло славянскага ўзаемаразумення, якое дайшло да нас са старажытнасці.

БЫЛЫ МІНІСТР АБАРОНЫ ПАНІЖАНЫ Ў ЗВАННІ

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка падпісаў указ "Аб выкарыстанні былым міністрам абароны Рэспублікі Беларусь Казлоўскім П.П. службовага становішча ў асабістых мэтах".

У дакуменце, у прыватнасці, гаворыцца, што праверкай, праведзенай службай кантролю адміністрацыі прэзідэнта, устаноўлена: былы міністр абароны генерал-палкоўнік Павел Казлоўскі, адзначаючы 11—12 чэрвеня 1994 года вяселле сына, выкарыстаў сваё службовае становішча ў асабістых мэтах, што прывяло да нанясення дзяржаве ўрону ў буйным памеры. У сувязі з гэтым Павел Казлоўскі паніжаны ў званні да генерал-лейтэнанта. Усе матэрыялы праверкі будуць накіраваны Генеральнаму пракурору Васілю Шаладонаву для адпаведнага рэагавання.

Міністру абароны генерал-палкоўніку Анатолю Кастэнку даручана вырашыць пытанне аб мэтазгоднасці далейшага знаходжання Паўла Казлоўскага ва Узброеных Сілах рэспублікі, а таксама вызначыць ступень адказнасці іншых службовых асоб Міністэрства абароны, вінаватых у нанясенні ўрону дзяржаве, і прыняць меры да яго поўнай кампенсацыі.

Упраўленне грамадска-палітычнай інфармацыі адміністрацыі прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Кур'ер "ЧЗ"

АВАРЫЯ НА ПРАДУКТАПРАВОДЗЕ

Паводле папярэдніх звестак, прычынай аварыі на прадуктаправодзе каля вёскі Глінная Слабада Рэчыцкага раёна стаў крадзеж экспартнага дызельнага паліва, якое перапампоўваецца з Расіі ў Еўропу.

У ноч з суботы на нядзелю, 4 верасня, зламыснікі, адкрыўшы засаўку і прабіўшы пракладку, выкралі салярку і ўцяклі, пакінуўшы прадуктаправод у няспраўным стане.

Больш чым суткі спатрэбіліся аварыйным брыгадам, каб выявіць і ліквідаваць няспраўнасць. Значная колькасць паліва вылілася на зямлю. Частку яго змаглі сабраць сельскагаспадарчыя прадпрыемствы, якія знаходзяцца побач, што крыху знізіла атручванне навакольнага асяроддзя.

БЕЛІНФАРМ.

"МІР" НА "АСТАНКІНА"

4 верасня споўнілася першая гадавіна адкрыцця вяшчання на канале "Астанкіна" міждзяржаўнай тэлерадыёкампаніі "Мір".

У яе, акрамя Беларусі, увайшлі яшчэ 7 краін былога Саюза.

Аліка СТРЭХАВА.

НІ ГАЗУ, НІ ВАДЫ

Амаль два месяцы жывуць без гарачай вады жыхары г.Асіповічы: у мясцовага аб'яднання жыллёва-камунальнай гаспадаркі няма грошай, каб заплаціць аблгазу.

Аблгаз у сваю чаргу павінен заплаціць Расіі. А Расія за неплацяжы "ківае пальцам" перакрыць пастаўкі блакітнага паліва. Кола, як кажуць, замкнулася. Праўда, гарвыканкам робіць усё магчымае, каб знайсці грошы і даць людзям гарачую ваду. А што будзе зімой? Ніхто не можа дакладна адказаць...

Іван СЦЯПУРА.

ПРАВЕРЦЕ ПРАВІЛЬНАСЦЬ АФАРМЛЕННЯ АБАНЕМЕНТА

На абанеменце павінен быць пастаўлены адбітак касавай машыны.

Пры афармленні падпіскі (пераадрасоўкі) без касавай машыны на абанеменце прастаўляецца адбітак каляндарнага штэмпеля аддзялення сувязі. У гэтым выпадку абанемент выдаецца падпісчыку з квітанцыяй аб аплаце кошту падпіскі (пераадрасоўкі).

Для афармлення падпіскі на газету ці часопіс, а таксама для пераадрасавання выдання бланк абанемента з дастаўчай карткай запаўняецца падпісчыкам чарнілам, разборліва, без скарачэнняў, адпаведна ўмовам, выкладзеным у каталогах.

Запаўненне месячных клетак пры пераадрасаванні выдання, а таксама клеткі "ПВ-МЕСЦА" робіцца работнікамі прадпрыемстваў сувязі.

АПЛАДЫСМЕНТЫ

ЗНАХОДКА Ў МУЗЫЧНЫМ ЗАВУЛКУ

У беларускай сталіцы, відаць, з'явіцца адзін утульны куток, дзе беражліва будуць захоўваць прадметы даўніны.

Нядаўна на сцяне аднаго з дамоў у Музычным завулку, дзе сёння ідзе татальная рэканструкцыя, студэнт кансерваторыі знайшоў фрагмент жывапісу. Група беларускіх рэстаўратараў, якая даследавала малюнак, прыйшла да заключэння, што ён быў створаны ў пачатку XIX стагоддзя. Асаблівая цікавасць у тым, што будынак быў не культавым, а свецкім. Відаць, малюнак упрыгожваў гасціную заможнага гараджаніна.

Рэстаўратары правялі ўжо адпаведную работу па захаванню унікальнай фрэскі. Ёсць дамоўленасць і з будаўнікамі: сцяна будзе захавана ў новым будынку, які ўзнікне на гэтым месцы ўжо ў канцы бягучага года. Паводле папярэдніх звестак, у доме знойдзе прапіску нешта накшталт музея або літаратурнай гасцінай.

БЕЛІНФАРМ.

ПАКРОЎСКАМУ САБОРУ – 70 ГОД

У Варшаве па падпісцы на народныя грошы будаваўся самы вялікі ў свеце праваслаўны храм Аляксандра Неўскага, але польскія ўлады яго ўзарвалі.

Цудам мазаічныя пано "Багародзіца з дзіцём", выкананае па эскізу мастака Васняцова, "Спас з данатарам" па кардонах Кошалева, "Багародзіца з анёлам" па кардонах Бруні і іншыя былі выратаваны і перавезены ў горад чыгуначнікаў — Баранавічы. 70 год таму, у 1924 годзе, тут пачалі будаваць славуты Пакроўскі сабор, у які змясцілі гэтыя выратаваныя мазаікі. Як адзначаюць спецыялісты, фрэскі Баранавіцкага храма з'яўляюцца набыткамі сусветнай культуры, а адлюстраванне знішчанага велічнага сабора Аляксандра Неўскага можна пабачыць у храме ў Баранавічах на мазаіцы "Дэісус" (у інтэр'еры над паўночным уваходам), у вобразе данатара паказаны архітэктар Л.Бенуа з мадэллю Варшаўскага праваслаўнага святога будынка. Пакроўскі сабор у Баранавічах пабудаваны па праекту архітэктара А.Аблонскага і з'яўляецца помнікам дойлідства неакласіцызму.

Міхась МАЛІНОЎСКІ.

"ЗДРАВСТВУЙ, ЧУЖАЯ МИЛАЯ!": ДУБЛЬ ДРУГІ

Рэдакцыяй музычных і пацяшальных праграм БТ падрыхтавана да эфіру паўтарагадзінная тэлеверсія ўжо другога ў гэтым годзе сольнага канцэрта поп–зоркі Беларусі Аляксандра Саладухі, які адбыўся ў рамках II Нацыянальнага фестывалю беларускай песні і паэзіі "Маладзечна–94".

У суботу, 10 верасня, у 19.05 па беларускай праграме тэлегледачы змогуць не толькі пачуць цудоўныя песні ў Сашавым выкананні, але і на свае вочы ўбачыць, што на самай справе адбывалася на трыбунах маладзечанскага стадыёна, якія ўмясцілі ў той вечар 17 тысяч чалавек.

У гэтым яму вельмі дапамаглі яго спонсары — прэзідэнт прыватнай фірмы "Сатурн" Анатоль Навумовіч і генеральны дырэктар фірмы "Руст" Сяргей Пракаповіч. Дарэчы, усе жадаючыя могуць прадоўжыць задавальненне і набыць толькі што выдадзены мінскай студыяй гуказапісу "Рэкорд" першы магнітаальбом Саладухі "Здравствуй, чужая милая!" з песнямі любімага спевака.

Андрэй ВАСІЛЬЕЎ.

ПАДАРОЖЖА Ў КРАІНУ БЕЛАРУСКАЙ РОК–МУЗЫКІ

Хоць гісторыя беларускага рока пачалася не вельмі даўно, ён паспеў ужо заваяваць сваіх прыхільнікаў. Вытокі айчыннай рок-музыкі вядуць нас у 80–я гады, калі пачалі ўзнікаць гурты "Мроя", "Бонда", "Блізняты", "Магістрат", "Рэй", "Рокаш", "Мясцовы час" і іншыя. У сяброўскіх тусоўках, гутарках і спрэчках, што адбываліся "на хатах", па падвалах, у кавярнях, зараджаўся, дужэў, развіваўся беларускі рок.

Айчынныя рок-музыкі часцей за ўсё не абмяжоўваліся якім-небудзь адным стылем, спрабавалі свае сілы і ў хард-року, і ў блюзе, і ў хэві-метал, і ў панку...

Зараз беларускі рок прызнаны нават за мяжой, канцэрты "Крамы", "Зарціпо", "Зіндана" выклікаюць вялікую цікавасць у замежных слухачоў. На жаль, на сваёй радзіме беларускіх музыкаў цэняць значна менш.

Пазнаёміцца з гісторыяй беларускага рока, атрымаць інфармацыю пра найбольш вядомыя рок-гурты, пра "адзіны беларускі фэст маладзёжнай музыкі" — "Басовішча" — дапаможа бібліяграфічны спіс "Беларускі рок", змешчаны ў дадатку да № 7 "Новых кніг Беларусі" за гэты год. Тут чытач знойдзе кароткія даведкі пра гурты "Сузор'е", "Мроя", "Бонда", "Уліс", "Рокіс", "Крама", "Зарціпо", "Мясцовы час", "Тарнада", "Зіндан", "Дзіда", "Інтэрпол", "Б.Б.", "Князь Мышкін", "Ы.Ы.Ы.", "Камэлот", "Эксгуматар", "Seven B", "White nite" і іншыя. У спіс уключана літаратура пра гісторыю і сучасны стан беларускай рок-музыкі, прыведзены меркаванні расійскіх рок-музыкантаў пра сваіх "калег" з Беларусі. Спадзяёмся, што гэты бібліяграфічны спіс выклікае цікавасць сярод аматараў беларускага рока.

К.ШЫШКОВА.

ЧЗ

ДЗЕ ВЫЙСЦЕ З ТУПІКА?

Адбылася сустрэча сустаршынь Камісіі ААН па былой Югаславіі — Оўэна і Столтэнберга з прэзідэнтамі Сербіі і Чарнагорыі.

Было абмеркавана пытанне аб зняцці санкцый ААН з гэтых былых югаслаўскіх рэспублік. Таксама вялася размова аб шляхах выхаду міратворчага працэсу з тупіка, у якім ён аказаўся пасля таго, як больш за 90 працэнтаў баснійскіх сербаў адхілілі план мірнага ўрэгулявання, распрацаваны кантактнай групай.

ПАПА РЫМСКІ ПАВЯРНУЎ НАЗАД

Мяркуючы па ўсяму, можа не адбыцца паездка Папы Рымскага Іаана Паўла II у Сараева.

Гэта звязана, перш за ўсё, з абстаноўкай вакол баснійскай сталіцы. На чацвер была прызначана імша, якую старшыня каталіцкай царквы павінен правесці для жыхароў асаджаемага горада.

"ДАБРАЧЫННАСЦЬ" ААН

Войскі баснійскіх сербаў пачалі наступленне ў раёне горада Біхач.

Усе гуманітарныя акцыі ААН у гэтым раёне спынены. Каля аэрапорта ў Сараева нядаўна быў адкрыты папярэджальны агонь па заходзячых самалётах. Агонь вёўся як з сербскага, так і з мусульманскага боку.

НА ВОСТРАВЕ СВАБОДЫ СВАБОДЫ НЕ ВІДАЦЬ

Ужо чацвёрты дзень працягваюцца перамовы прадстаўнікоў ЗША і Кубы з мэтай прыпыніць масавы адыход бежанцаў з Вострава Свабоды ў краіну статуі "Свабоды".

Апошняя прапанова ЗША — прадастаўленне кубінцам 20 000 віз на ўезд у ЗША штогод. Куба ж настойвае на квоце 100 тысяч. Адыход бежанцаў па-ранейшаму працягваецца — у панядзелак берагавая ахова "вылавіла" 700 кубінцаў. Агульная ж іх колькасць за апошні час склала больш як 23 тысячы. Раней столькі збягала прыблізна за 10 гадоў.

ЦІ МАНЬЯК, ЦІ МСЦІВЕЦ?

Страшная трагедыя адбылася ў гарадку Торын–Сюр–Дзіэ на ўсходзе Францыі.

Тут у сваім доме была выразана цэлая сям'я — бацька (34), маці (36), 2 дачкі (10 і 7 гадоў), трэцяя двухгадовая дачка толькі выпадкова ўцалела: знаходзілася ў садку. Страшную сцэну застаў адзін з работнікаў мясцовага атэлье, які зайшоў да бацькі сямейства. У гарадку, у якім жыве ўсяго 1600 чалавек, размешчана 250 паліцэйскіх, па ўсёй краіне ідуць пошукі забойцы. Матывы пакуль невядомыя.

РЭФЕРЭНДУМ – НЕАБХОДНЫ

Паводле апошняга апытання, праведзенага на гэтым тыдні ў Фінляндыі, насельніцтва гэтай краіны падзялілася на два прыблізна роўныя лагеры — палова — "за", палова — "супраць" уступлення Фінляндыі ў Еўрапейскі саюз.

Гэтае апытанне, несумненна, прыцягне ўвагу ў Швецыі і Нарвегіі, якія ў бліжэйшы час правядуць рэферэндум аб уступленні ў Еўрапейскі саюз.

У СМЕРЦІ АБВІНАВАЧВАЕЦЦА...

Бацька галівудскай зоркі Рывер Фенікс заявіў, што ў смерці яго сына вінаваты адзін малады чалавек з ліку сяброў, аказаўшы на яго дрэнны ўплыў.

Гэты мужчына з былых рок-зорак. Паводле некаторых прычын, яго імя пакуль не называецца. Сам Рывер Фенікс памёр у мінулым годзе ад вельмі вялікай дозы наркотыкаў.

КРЫМІНАЛЬНАЕ БЮРО

Над Белай Руссю белая чума

□ Васіль КУРЛОВІЧ, супрацоўнік прэс–службы МУС Рэспублікі Беларусь

Будзем глядзець праўдзе ў вочы. Страшныя эпідэміі ўсё больш і больш раз'ядаюць і без таго хілы, пашкоджаны язвамі капіталізацыі арганізм грамадства. Яны ціха ўпаўзаюць у нашы хаты, у скляпенні і на паддашкі, атручваюць людскія сэрцы і душы. У ліку асабліва небяспечных і эпідэмія наркаманіі. Яна адваёўвае ўсё новыя і новыя рубяжы не толькі ў гарадах, але, як сведчаць шматлікія факты, і на перыферыі.

Людачка ў дзявоцтве была вельмі прыгожая. Стройная, з ямачкамі на шчоках, з даверлівымі вялікімі вачыма. І я, толькі што атрымаўшы ў шматпавярховым доме сваю першую ў жыцці аднапакаёвую кватэру, неяк напаткаў яе. "Прыгажуня!— адзначыў тады ў думках.— Трэба ж урадзіцца такой прывабнай!" На сэрцы нешта ўспыхнула, расцвіло. Захацелася жыць, кахаць, тварыць.

Ішоў час. Вяртаючыся дамоў, стомлены, незадаволены сабой, марыў, што аднойчы зноў сустрэну Людачку і будзе па-ранейшаму чыста на душы, вернуцца радасць і весялосць. Але беглі ўдалячынь дні, а на сэрцы пасялілася нейкае нядобрае прадчуванне. Цяпер маркотны дагляд двара, з адзіным на ўвесь дом пад'ездам, не радаваў. І ўсё ж непаўторнае даўняе пачуццё яшчэ тлела ў душы. Я жыў надзеяй. І вось...

Прыгнечаная і ашаломленая сустрэча з Людкай адбылася толькі праз дванаццаць гадоў. Здранцвелую, збялелую, яе выносілі з пад'езда на насілках, і толькі па ледзьве прыкметных ямачках на бледных шчоках я пазнаў яе, былую прыгажуню. Высветлілася, што Людмілу ўжо не першы раз ратуюць урачы "хуткай дапамогі", што яна не раз хацела скончыць самагубствам, што яна... наркаманка.

Вось так крута, нечакана пайшло яе жыццё пад адхон. Але ці толькі яе? Многіх. Тады ля пад'езда я не так зразумеў, як пакутліва адчуў: наркотыкі — смяротны яд, які не шкадуе ні прыгожых, ні моцных, бязлітасна спустошваючы сілы, душы, розум. Чаго ўтойваць — на сэрцы было цяжка, балюча і страшна.

Што з намі робіцца? Пытанне, якое хвалюе значную частку грамадзян; на вуліцах, у чэргах — усюды, дзе не-не, ды і ўспыхваюць спрэчкі-гутаркі аб злачыннасці, аб хваробах стагоддзя, эпідэміях халеры, аб дзівосах "дзікага" рынку...

Але размовы размовамі! А факты, цяжкія і ўпартыя, сведчаць аб небяспецы распаўсюджвання яшчэ адной эпідэміі — наркаманіі. Статыстыка сведчыць: колькасць асоб, схільных да ўжывання "белага дурману" ў нашай рэспубліцы, з улікам скрытнасці, складае больш як 16 тысяч чалавек. І калі, вобразна кажучы, кругі ад кінутага ў вір каменя з назвай наркаманія пойдуць не па чыстай вадзе прадухілення распаўсюджання небяспечнай заразы, а па руцінных каналах замоўчвання, непрыняцця тэрміновых мер, то, няцяжка падлічыць: да 2000 года колькасць "ачмураных" опіумна-гашышна-канаплянымі сродкамі павялічыцца да 90 тысяч чалавек. Словам, не да аптымізму. Становішча пагражальнае.

Калі знаёмішся з фактамі, пераконваешся, што людзі падчас не разумеюць свайго шчасця. Многім, відаць, няўцям, што яно заключаецца найперш у здароўі. Мабыць, позна зразумелі гэта і тыя дваццаць два нябожчыкі, якія атруціліся наркатычнымі "кактэйлямі", прыгатаванымі ў хатніх умовах.

Непакоіць работнікаў праваахоўных органаў і пытанне росту злачынстваў, ажыццёўленых пад опіумным "шафэ". У зводцы гэтак і значыцца: у першым паўгоддзі 1994 года іх учынена 635, або колькасць іх павялічылася за апошнія 5 гадоў у 10 разоў. Словам, ёсць над чым паразважаць. Злачыннасць была і застаецца адным з самых небяспечных сімптомаў у любым грамадстве. А калі забойства, крадзеж, згвалтаванне ўчыняюць асобы, нашпігаваныя наркотыкамі, гэта павінна стаць сігналам бяды, сігналам прыняцця неадкладных мер. Тут мяне гэтак і падмывае падкрэсліць: калі ў бліжэйшы час становішча спраў у барацьбе з наркаманіяй не выправіцца, то пажынаць давядзецца горкія плады ўжо ў бліжэйшыя гады.

Адным словам, палохае бліжэйшая перспектыва. Трэба ўсвядоміць і тое, што незаконнае абарачэнне наркатычных сродкаў і сыравіны павялічваецца, у прыватнасці, калі ў 1989 годзе праваахоўныя органы ліквідавалі 174 кілаграмы опіуму, макавай саломкі, гашышу, то ў мінулым ужо ў 7 разоў больш. Усе гэтыя, мякка кажучы, "дасягненні" асабліва ярка праяўляюцца менавіта цяпер, калі на ўсіх узроўнях хаос, прыніжана патрабавальнасць, калі буйна квітнее злачынная "маліна" з душком канаплі, саломкі маку...

Адчуўшы парадоксы часу і, магчыма, жадаючы на чужым горы пабудаваць палацы, тысячы нідзе не працуючых суграмадзян-дзялкоў замест вырошчвання агародніны, бульбы кінуліся культываваць на прысядзібных дзялянках пасевы маку, канапель. Больш як шэсць тысяч квадратных метраў плошчаў пад гэтымі раслінамі было выяўлена пад час сумеснай аперацыі міліцыі з падраздзяленнямі ўнутраных войск у Брагінскім, Нараўлянскім, Хойніцкім раёнах; на тэрыторыі рэспублікі выкрыта 46 злачынных груп, якія займаліся незаконным абарачэннем наркотыкаў, ліквідавана пяць падпольных лабараторый з прыстасаваннямі і абсталяваннем для вырабу "дурману".

Жадала, відаць, патрапіць пад чорнае крыло наркамафіі і адна з жыхарак Давыд-Гарадка Столінскага раёна, у доме якой было выяўлена больш як 47 кілаграмаў макавай саломкі. Але хвалюе не толькі гэта. Зрэшты, жывуць людзі не на хутарах у лясных нетрах. Сусед бачыць, што квітнее на градзе ў суседкі. І навесці парадак не ўяўляе складанасці. Хвалюе тое, што рэспубліка акурат на скрыжаванні шляхоў з Захаду на Усход, з Поўначы на Поўдзень. І тут, акрамя зручнасці зносін, ёсць негатыўны адбітак. У прыватнасці, да дваццаці працэнтаў наркатычных сродкаў трапляе ў Беларусь з рэспублік былога СССР — Украіны, дзяржаў Сярэдняй Азіі, Каўказа, Расіі. Толькі ў мінулым годзе было затрымана больш як сорак гандляроў опіумам, марыхуанай, гашышам з блізкага замежжа.

Не забываюць наведацца ў рэспубліку з мэтай распаўсюджвання наркатычнай чумы і грамадзяне краін "залатога паўмесяца" (Ірана, Пакістана, Афганістана). Так, мытнымі службамі г.Брэста быў затрыманы кантэйнер з 2389 кілаграмамі гашышу, які перасоўваўся з Афганістана праз Таджыкістан, Узбекістан, Казахстан, Расію ў Польшчу. Пры аглядзе другога кантэйнера, які праехаў тым жа маршрутам, ужо мытнікамі Польшчы было знойдзена 2100 кілаграмаў таго ж грузу. А ўсяго ў мінулым годзе пры спробе перасячэння мяжы з наркотыкамі было затрымана 38 чалавек. У асноўнай большасці — грамадзяне Германіі, якія ў свой час эмігрыравалі з Казахстана. А зусім нядаўна ў сталіцы былі затрыманы тры грамадзяніны Індыі і Пакістана, у дыпламаце з двайным дном якіх было выяўлена 2,1 кілаграма гераіну.

Як сведчаць прыведзеныя факты, тэрыторыя рэспублікі разглядаецца заходнімі бізнесменамі (у тым ліку і дзялкамі ад наркамафіі) як зручнае месца для адмыву брудных грошай, ажыццяўлення здзелак, звязаных з распаўсюджваннем наркатычнага дурману. Вось таму праваахоўныя органы могуць і павінны, лічу, актывізаваць работу па выкрыццю зламыснікаў. Канешне, тое-сёе ў гэтым кірунку робіцца: удасканальваецца сувязь для каардынацыі дзейнасці органаў МУС, КДБ, Мытнага камітэта і Упраўлення пагранвойскаў, рэспубліка ўдзельнічае ва ўсіх мерапрыемствах, што праводзяцца ААН у рэчышчы барацьбы з наркаманіяй, заключаны міжнародныя пагадненні аб прававой дапамозе між Беларуссю, Літвой і Кітаем, у кастрычніку 1992 года МУС Рэспублікі Беларусь удзельнічала ў распрацоўцы і падпісанні ў г.Кіеве Пагаднення аб супрацоўніцтве паміж міністэрствамі ўнутраных спраў 13 краін — рэспублік былога СССР у барацьбе з незаконным абарачэннем наркатычных сродкаў.

Усё гэта залічваецца. Але, на мой погляд, гэта толькі адзін бок медаля. Мы, кідаючыся ў крайнасці, разгубіўшы культуру ў падыходзе да рашэння любых пытанняў дробных і вялікіх, застаёмся ў шэрагу выпадкаў слабамабільнымі, грэзнем у руціне розных дробных іншы раз перашкод. А тым часам усё большая частка наркотыкаў, гэтай белай чумы, звальваецца на галовы суграмадзян, асабліва падлеткаў. Варта адвячоркам завітаць у які-небудзь курыльны закутак бара ці рэстарана і без цяжкасцей сярод цыгарэтнага дыму адчуваеш ледзь-ледзь улоўны пах канапель ці іншага дурману. Маркотна бачыць, як на вачах гіне маладое пакаленне —юнакі і дзяўчаты.

Калі падсумоўваць галоўнае: падраздзяленнямі МУС шмат робіцца ў справе барацьбы з наркабізнесам. І ўсё ж нашы кіраўнікі, вялікія і маленькія, мне здаецца, разумеюць, што задзейнічаны далёка не ўсе рэзервы, сродкі і сілы ў справе папярэджання зла, выяўлення і ліквідацыі ачагоў "белай чумы". У прыватнасці, скрытае ў шэрагу выпадкаў цячэнне наркаманіі, латэнтнасць хваробы пакідаюць пралазы кіраўнікам падраздзяленняў органаў унутраных спраў раённага звяна выкарыстоўваць спецыялістаў па барацьбе з наркаманіяй не па прамому прызначэнню, а таму расстаўленыя імі "сеткі" застаюцца пустымі. Вось таму на гэтым адказным участку работы інспектары крымінальнага вышуку, адчуваючы сябе хлапчукамі на пабягушках, больш чым два гады не затрымліваюцца.

Але прафілактыка — прафілактыкай, барацьба — барацьбой, а бяда застаецца бядою. Што рабіць тым, каго моцна трымае ў абдымках опіумна-гашыша-канапляны ўдаў. Далёка не кожны жадаючы нават з дапамогай медыцыны можа пазбавіцца гэтай цяжкай хваробы. Як ставіцца да гэткіх асоб? З традыцыйнай пагардай ці спачуваннем?

Хачу выказаць наконт гэтага ўласную думку. Якімі б прыніжанымі хваробай не былі гэтыя людзі, а дзяржава, усе мы павінны быць лаяльнымі. Акрамя таго, што ў рэспубліцы сёння няма спецмедустаноў вызначанага профілю па аказанню дапамогі наркаманам і іх сем'ям, прыкметных поспехаў у справе "эфекту поўнага скіду" хваробы не мае і айчынная медыцына. Вось і атрымліваецца: адзінае, чым мы можам дапамагчы хворым, якія ў свой час з-за слабавольнасці характараў трапілі ў залежнасць ад "белага дурману", гэта ўважлівымі адносінамі да хворых. Зрэшты, на першым этапе працякання немачы ёсць магчымасць вырваць чалавека з абдымкаў наркатычнага ўдава.

Словам, эпідэмія наркаманіі, якая глыбока пусціла карані ў краінах Захаду, дзе маладыя амерыканскія вучоныя не без падстаў параўноўваюць распаўсюджанне і згубнае ўздзеянне яе на чалавецтва з памерамі вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, шпаркімі тэмпамі яна распаўсюджваецца і ў краінах былога СССР, у тым ліку і ў нашай рэспубліцы. І калі не паставіць надзейны заслон на яе шляху, то на гэты раз нас дашчэнту засыпле опіумна-гашышна-канапляна-гераінава-макава -марыхуанавым попелам, у якім сатлелі ўжо сэрцы многіх і многіх. І яе, маёй знаёмай Людмілы, — таксама.

На здымку: наркаманы ў лячэбніцы.

ВЕДАЙ НАШЫХ

"Пяць скарбонак Вялікіх снягоў"

Глыбокай ноччу 3 верасня авіярэйсам "Масква—Катманду" удзельнікі першай беларускай экспедыцыі на Гімалаі "Канчынджанга–94" выправіліся ў Непал. Так ужо склалася, што ўзыходжанне на адну з чатырнаццаці горных вяршынь, якія маюць больш за восем тысяч метраў вышыні, — заўсёды падзея сусветнага значэння, а альпіністы, што з поспехам дамагліся мэты, абавязкова робяцца нацыянальнымі героямі. А краіна павінна ведаць сваіх герояў!

Дык вось, ідэя беларускай экспедыцыі на Гімалаі з'явілася амаль дзесяць гадоў таму, але толькі ў мінулым годзе альпініст і прадпрымальнік Сяргей Новікаў выкупіў у Міністэрства турызму Непала права ўзыходжання на Канчынджангу з яе паўночнага боку. У перакладзе з тыбецкага дыялекту назва гары азначае "Пяць скарбонак Вялікіх снягоў". Пасля Эверэста і К-2 Канчынджанга лічыцца трэцяй па вышыні сярод усіх сусветных вяршынь. Нашы альпіністы збіраюцца штурмаваць Галоўную вяршыню, што мае 8598 метраў над узроўнем мора. Першая спроба ўзняцца на гару ў 1905 годзе скончылася трагічна: тры ўдзельнікі экспедыцыі загінулі, заваленыя снегам. Усе наступныя экспедыцыі таксама былі беспаспяховыя. І толькі ў 1955 годзе тры брытанцы першымі ўзняліся на вяршыню Канчынджангі...

Прапаноўваем вам пазнаёміцца з беларускімі альпіністамі. Кіраўнік каманды — 40-гадовы прадпрымальнік, прэзідэнт акцыянернага таварыства "Люкс-Гея" Сяргей Новікаў, намеснік кіраўніка і трэнер каманды — 58-гадовы ўрач Эдуард Ліпень, яшчэ адзін трэнер — 56-гадовы выкладчык Лінгвістычнага універсітэта Леанід Лазоўскі — усе з Мінска; камандныя ўрачы — 47-гадовы хірург Валеры Майсеенка і 34-гадовы Аляксандр Дуброўскі з пасёлка Лясны Мінскага раёна; 34-гадовы дырэктар спартыўнага клуба Мінскага педагагічнага універсітэта Сяргей Жвірбля, 32-гадовы ўрач з Барысава Віктар Кульбачэнка і адзіная жанчына ў групе, даволі вядомая беларуская альпіністка мінчанка Ірына Велянкова. Два члены каманды ўжо маюць вопыт узыходжання ў Гімалаях — у 1990 і 1993 гадах Эдуард Ліпень узнімаўся на Эверэст, а два гады таму разам з Ірынай яны "ўзялі" вяршыню Шыша-Пангма (8013 метраў).

На працягу трох тыдняў экспедыцыя спачатку на грузавіках, а пасля на магутных тыбецкіх жывёлінах — яках будзе дабірацца да падножжа Канчынджангі. Узыходжанне мяркуецца распачаць недзе 15—20 кастрычніка. На вялізнай вышыні, дзе паветра вельмі разрэджанае, альпіністам прыйдзецца карыстацца кіслароднымі балонамі. Хутчэй за ўсё беларусы выберуць свой, не падобны на іншыя, шлях да вяршыні.

Ян ВЕРБА.

КРЫНІЦЫ

"Не забывай пра горыч палыну..."

□ Мікола ФЕДЗЮКОВІЧ

Паэтычная пошта, якая штодзень прыходзіць у рэдакцыю "Чырвонай змены", — самая разнастайная па абсягу тэм і праблем. Эканамічны і сацыяльны крызіс, беспрацоўе і высокія цэны, падзенне ўзроўню маралі і культуры, страта патрыятызму і многае-многае іншае, што літаральна адкінула нас на самыя задворкі цывілізаванага свету, — вось што ў асноўным хвалюе нашых няштатных аўтараў, чые вершы ляжаць на рэдакцыйным стале. "Дзе выйсце з гэтага жудаснага становішча, хто нам дапаможа?" — адчайна пытаюцца ў саміх сябе і ў кожнага з нас гэтыя маладыя людзі.

Асаблівую трывогу выклікаюць творы і пісьмы, дзе расказваецца пра наша экалагічнае становішча, нашы жорсткія адносіны да роднай прыроды і яе насельнікаў.

Праўда, некаторыя аўтары даволі многа пішуць сёння пра нейкага абстрактнага бога — тым болей, што дазволена і модна, захлынаюцца ад цьмянай рэлігійнай веры, забываючы, што Богам для прыстойнага чалавека заўсёды была менавіта матухна-Прырода. Бо ў ёй чалавек знаходзіў духоўнае апірышча, па адносінах да прыроды кожны правяраўся як грамадзянін, шчыра радаваўся яе хараству, дзівіўся загадкам і тайнам, а па магчымасці асобныя загадкі і тайны спасцігаў і расказваў пра іх астатнім людзям. І ў гэтым бачыў радасць і сэнс жыцця... Таму з такой павагай да аўтара ўспрымаеш надзвычай просты і ў той жа час змястоўны верш "Салоўка", які даслаў нам рабочы з Астравецкага раёна Станіслаў Валодзька:

Гожа сонца грае —
хтосьці памагае.
Ды маўчыць салоўка
ў развясёлым гаі.
Што маўчыш, салоўка,
звесіўшы галоўку?
Што ў салавейкі
слёзанькі на вейках?

У сваім допісе малады паэт расказвае, што многае ў жыцці ён прывык правяраць меркамі прыроды і адносінамі да яе. І ён цвёрда ўпэўнены, што чалавек, які па-сапраўднаму любіць, адчувае і шануе прыроду, вельмі рэдка бывае дрэнным... А людзей працы, як вядома, прырода аб'ядноўвае і натхняе. А праўда ж — і неабвержная, што асновай жыцця і ўсіх яго даброт з'яўляецца ён, чалавек Працы. Сёння яго давялі да адчаю і жабрацкага становішча, ды яшчэ слоўца вынайшлі: "люмпен..."

Гавораць, скарачаецца вытворчасць, усе мы пагалоўна бяднеем. Нельга не пагадзіцца з асобнымі нашымі аўтарамі: ды як яшчэ не ўсе!.. А адкуль жа мільянеры, якія растуць, бы грыбы,— і яўныя, і падпольныя. Урэшце, з чаго нараджаецца іх капітал? Згодзен, рытарычнае пытанне...

Мы, пісьменнікі, сталыя і пачаткоўцы, хто гаворыць і піша аб праблеме абароны роднай прыроды, надта ж лёгка парой пагаджаемся з умовамі навязанай нам спрэчкі. "Якую альтэрнатыву бачыце вы атамнай энергетыцы?"— пытаюцца ў нас, і мы безаглядна кідаемся шукаць альтэрнатыву. А чаму мы павінны яе шукаць? Энергетыкі, спецыялісты — вы, вось і шукайце. Нам добра вядома, што альтэрнатывы жыццю няма. Калі гэта смяротна — значыцца, ад гэтага трэба адмаўляцца. Любой цаной. "Грохнула і яшчэ грохне",— сказаў напрыканцы свайго жыцця славуты акадэмік. Медыкі ж не шукаюць альтэрнатыву перад страшнымі хваробамі, яны спрабуюць і стараюцца нас лячыць...

І наадварот — мы атручваем няшчадна сябе і сваіх блізкіх. Неяк я спытаў у аднаго калгасніка, навошта ён кладзе ў зямлю гэтульні ядахімікатаў? Той паглядзеў здзіўлена і адказаў: зямля цяпер наркаманка, яна без гэтага жыць не можа. Вось гэта ўжо сапраўды страшна.

Так, мы лянуемся сёння шукаць сродкі і спосабы, каб пазбегнуць экалагічнай катастрофы... А вось браты нашы меншыя па інтуіцыі шукаюць нас, людзей, каб выжыць, каб выратавацца ад нас жа, — вось як у вершы мінчаніна Міколы Сабалеўскага:

"Зіма. У замеці снягоў
сцяжынкі і дарожкі...
Ані травы, ані кустоў
— і лось пайшоў да вёскі.
Заказытала ўнутры,
часцей уздыхалі грудзі,
як паказаліся двары,
насустрач выйшлі людзі.
Ды лось не адступіў,
пайшоў смялей наперад,
і смеласцю ён падкупіў усіх,
хто стрэціў звера
Дзяды стаялі, хлапчукі
на ганкавым пагосце.
І кожны частаваў з рукі
ляснога царства госця".

Чамусьці па нейкай дзіўнай аналогіі ў сувязі з гэтым вершам успамінаецца адна дзённікавая занатоўка Льва Талстога, дзе ён гаворыць, што "жыць трэба заўсёды так, як быццам побач у пакоі памірае любімае дзіця. Яно памірае заўсёды. Заўсёды паміраю і я..." Прырода, варта дадаць,— наша Маці і наша Дзіця адначасова. Або як пісаў наш народны паэт Аркадзь Куляшоў:

П'ючы шумлівай
славы хмель салодкі,
Не забывай
пра горыч палыну...

Экалогія! Яна стала праблемай праблем. Мы ў нашай краіне моцна нашкодзілі прыродзе па бескультурнасці, з-за штучна выбраных шляхоў развіцця. Але і Амерыка, на якую ўсе цяпер моляцца, сячэ той сук, за які трымаецца род чалавечы. Вытвараем, вырабляем — і ўсяго не хапае... Усё хутчэй круціцца нястомны махавік індустрыі, усё болей рэчаў патрэбных і непатрэбных... Гэтая машына так збудавана, што збавіць абароты нельга,— толькі нарошчваць. Дык што ж атрымліваецца? З аднаго боку, у калодзежы прыродных рэсурсаў ужо абазначылася дно, з другога — растуць горы смецця, забруджана глеба, вада, паветра, знікаюць лясы, выміраюць жывёлы... Агромністая сусветная праблема!

Таму і не могуць быць раўнадушнымі да ўсяго гэтага многія нашы аўтары — вось хоць бы як паэт з г. Нароўлі

Мікола ЖДАНОВІЧ

Кажуць, што кожная добрая справа,
зробленая за дзень чалавекам на зямлі,
ператвараецца ў яркую зорку на небе...
Як балюча становіцца, калі бачыш,
што зорак у небе так мала...
Значыць, дарэмна, пражыты быў дзень.
А якое шчасце чалавеку рабіць дабро
і ўвечары здзіўляцца: як відна на вуліцы!
Якое сёння зорнае неба!

Ала КАЖЭРА

З неба чорнага ўпала заслона,
на аблоках выява крыжа,
табе, мова мая, нарачона
крочыць босай па вострых нажах...
Мне скаціліся гронкай слязінак
твае словы з вачэй-таямніц,
прараслі, як сунічкі з крывінак,
гукі песень з дарог-камяніц.
Як пайду спавядальнай чаргою,
у багоў аднаго папрашу:
роднай мовы жывою вадою
акрапіць у народа душу.

***

Як у Вітаўта ўкралі карону,
ужо з вякоў замасцілася гаць,
ды, відаць, беларусам да скону
сымбаль велічнай славы шукаць.
Шляхта польская хмарай чмялінай
перашкодзіла князю ў той час,
але слава вяршынь сакаліных
праз вякі даляцела да нас.
Дык пачуйма, як бомы спяваюць
пад дугой рысакоў маладых,
і ў грывах-раскошах гуляюць
ветры-поклічы вольніц сівых.

Кастусь ЦЫБУЛЬСКІ

Плыве ў туман задымленае лета
ракоча салаўіна вадаспад...
І дзіўны месяц з воблакам-берэтам
уночы ціха падае на сад.
І ўжо краса кранае ціха травы
і разлучае нечыя сляды.
І ўжо світанак на ўсю актаву
бярэ акорд бяссоння маладых...

***

Я прыйду на зары, нечакана і ціха,
і знаёмую клямку нясмела крану.
На буслянцы прачнецца старая бусліха
і разбудзіць вясну...
Я прыйду на зары, калі коні на лузе
ў расяныя ўзоры сплятаюць сляды,
калі зноў заклякоча кавадла, як бусел,
калі выдыхне комін аладкавы дым.
Я прыйду на зары, і зайду я не ў хату —
падымуся ў маленства, у песні яго...
Як на самае лепшае маміна свята,
скача ў роднае печы
шчаслівы агонь.

***

Віруе снег, як вырай на зямлі,
пад ліхтаром вясковага неону...
І вусны твае шэптам улюбёным
пяшчотна мне насустрач паплылі.
О, час зімы — паразумення час,
неверагодных, казачных сюжэтаў!..
Віруе снег над зоркамі Сусвету,
і ён як споведзь чыстая для нас.

Віктар ВАБІШЧЭВІЧ

Мы сябе прадавалі за злотыя,
за рублі, за даляры, за хлеб...
Нас штурхалі да ўсіх у лёкаі.
А чаго ж, дрыгавіч, ты аслеп?
Дзірванелі палеткі маленства—
зелянела чужацкая рунь.
І даводзілі нас да шаленства—
заганялі за Рэйн і Аргунь.
Аддавалі сыноў найдужэйшых
у паэты суседзям заўжды.
Адпраўлялі вучоных слыннейшых
за мяжу, найдалей — хоць куды...
Нашы дзеці растуць янычарамі—
не да слоў ім цяпер сваіх,
а матулі суцешаны марамі,
што сыны не забудуць іх.

***

Дзе мы плакалі над сваёй душой,
там цяпер вырастаюць дзіды,
там душы няма —
толькі змрок прыйшоў,
там чужыя даўно краявіды.
Незнаёмая зашуміць трава,
не пачуе ніхто каліну.
На заморскі лад прывітаюць вас
і ў бядзе адзінокага кінуць.
Знік спрадвечны лес, і знікае лёс.
Ты куды нас вядзеш, дарога?
У глухі набыт, дзе пустэча скрозь,
дзе абшары бязмоўя злога...

***

Тут, пад Мінскам, на ўзгорках — яліны
і ў зязюлі адметны палёт,
а паслухаю — лугам буслiным
шум свой шле мне палескі чарот.
Ці то Прыпяць, Дняпро альбо Нёман—
іх найболей люблю ў крыгаход,
іх трывожна-разважлівы гоман
і вясновага шчасця прыход.
Па зямлі сваёй светлай прайдуся:
Маларыта, Асвея, Карма...
У кожнай назве душа беларуса...
Мова родная — межаў няма!

ГАРЧЫЧНІК

Вершаваны фельетон

Алесь БЯРЖЫНСКІ

ШТРАФУ МАЛА? ДЫК ЧАКАЙ...

Махляры — нібы бандыты, —
Канспірацыя.
Дафіцыты, дафіцыты —
Спекуляцыя.
"Чорны ход",
як дзёгаць чорны, —
Не парадны.
Круціць вусы,
круціць жорны
Хітры, скварны.
І навар плыве патроху,
Ці лавінай...
Раз панчоха, два панчоха, —
Гэ, свінія.
Што сумленне,
дзе сумленне, —
Перажыткі...
Пакаленне, пакаленне,
Ці не брыдка?
Ах, загмагі, ах, бармены, —
Футры панскія.
Ашалелі цэны, цэны
На шампанскае.
Ні апаткі, ні абушка, —
Махляры тут рады...
Пад сябе грабуць, грабуць
Спераду і ззаду.
І каўбасы, і муку,
Нос і той у мёдзе...
Во, схапілі за руку!
Не брыкайся, злодзей!
Даражэнькі, выбачай,
Тлусценькі, багаты...
Мала штрафу? Дык чакай, —
Скора будуць краты!

У вялікім універмагу дама доўга завіхаецца перад люстрам, прымяраючы нешта на галаву.

— Я вымушаны засмуціць вас, мадам, — звяртаецца да яе прадавец, — але гэта аддзел абажураў.

* * *

Старая жанчына цэлую гадзіну перабірае тавары ў гаспадарчым магазіне, патрабуючы паказаць ёй тое ці іншае. Урэшце выбар зроблены:

— Я, мусіць, вазьму вось гэтую мятлу.

Змучаны гандляр:

— Вам не загарнуць ці вы на ёй самі паедзеце?

* * *

— Я ехала да цябе ў метро, — кажа мажная дама сваёй сяброўцы, — і пераканалася ў тым, што французская галантнасць у нас, дзякуй Богу, існуе. Уяўляеш, Надзін, ледзь я ўвайшла ў вагон, як адразу тры мужчыны падхапіліся, каб саступіць мне месца.

— Ну і што, табе хапіла?

ІМПАРТНЫ ГУМАР

* * *

— Я ўвесь час пытаюся ў сябе: ці кахае мяне Роберт?

— Зразумела, кахае, чаму ты павінна быць выключэннем?

* * *

У радзільным доме медсястра выносіць маладому бацьку трайнят. Крыху памуляўшыся, ён гаворыць:

— Калі вы не пярэчыце, я вазьму сярэдняга!

Пітоны і бітоны

Пародыя

На ліянах — павіяны,
А пітоны — як бітоны...

* * *

Спавіты ў жалеза і бетон,
Куплю батон і малака бітон...

Сяргей ПАНІЗЬНІК.

Валеры ШЫХАНЦОЎ

Быў за мяжу і я зашлёны,
Убачыў тут у першы ж міг,
Што хоць пітоны, як бітоны,
Ды малака няма ў іх.

Я зразумеў — у тым і справа,
Як не круціла б зноў жыццё,
Карова, доіцца што спраўна,
Мне дарагая больш за ўсё.

Хоць у жалезе жыў, бетоне,
Заўсёды ведаў я адно,
Што да батона ў бітоне
У доме будзе малако.

Шчэ і каністру да бітона
На літраў дваццаць прыкуплю.
І не патрэбны мне пітоны,
І павіянаў не люблю.

Малюнкі Леаніда РАЗЛАДАВА

НАСТАЛЬГІЯ

Пародыя

Вятры маю цалуюць галаву,
Мой бюст сябры
паставілі на пляцы...

* * *

Пайду туды,
адкуль прыйшоў...

* *

Не жыву — хаджу, як цень,
Брыдкі і чужы павету.
Хаця выйшаў колісь з ветру,
Выйшаў і азмрочыў дзень...

Анатоль СЫС.

Я даўно ўжо гэтак не жыву,
Як мне жыць хацелася калісьці.
Не цалуе вецер галаву,
Не страсае мне пад ногі лісце.

Адчуваю — нейкі я чужы
Гэтаму задумліваму ветру.
Настальгія ў маёй душы
Б'ецца птушкай — чорнай,
а не светлай...

Думаў — пройдзе год які ці два
І у граніце стану я на пляцы.
Ды, відаць, не тая галава,
Не туды я мусіў заляцацца.

Я пайду туды, адкуль прыйшоў...
Сам, напэўна, у тым і вінаваты,
Што дасюль сябе я не знайшоў,
Хоць і думаў — розуму палата.

ЛЮСТЭРКА

Каланэцік падорыць зграбнасць

(Працяг, пачатак у № 95).

16. Тая ж пазіцыя. Левая нага выцягнута ў левы бок. Падніміце левую нагу і затрымайце так на хвіліну.

17. Станавіцеся на калені тварам да крэсла, вазьміцеся за ягоную спінку і адхіліцеся назад. Падніміце левае калена і нахіліце яго ўбок. І гэтак па 50 разоў з кожнай нагой.

18. Тая ж пазіцыя. Левую нагу выцягніце ўбок. Падніміце нагу як мага вышэй і трымайце з хвіліну. Тое ж з правай нагой. Так па 50 разоў з кожнай нагой.

19. Садзіцеся спінай да крэсла не далей чым за 10 см. Трымайцеся рукамі за спінку. Ногі выцягніце ўперад. Сагніце іх у каленях і падцягніце да грудзей, а потым падніміце як мага вышэй.

Частка трэцяя. Расцягванне мышцаў.

20. Садзіцеся на падлогу. Рукамі трэба ўперціся ззаду ў падлогу. Рассунуць ногі як мага шырэй. Нахілы ўперад. Паўтарыць 100 разоў.

21. Тая ж пазіцыя. Павярніце тулава ў правы бок і пакладзіце абедзве рукі як мага далей за калені. Пры павароце — нахіляйцеся. Па 50 разоў у кожны бок.

22. Трэба сесці на падлогу, ногі самкніце і выцягніце ўперад. Нахілы ўперад. Галавой да каленяў. Паўтарыць 50 разоў.

23. Лажыцеся на падлогу. Падбародак падніміце ўверх. Правую нагу падніміце ўгору і абхапіце рукамі, трымайце 30 секунд. Уніз — уверх 50 разоў з кожнай нагой.

24. Трэба легчы на падлогу. Рукі сагніце ў локцях. Сагніце правую нагу і падцягніце да левага локця. Па 50 разоў з кожнай нагой.

25. Станьце тварам да спінкі крэсла, нахіліцеся ўперад, трымаючыся за яго, падняўшы левае калена. Тое ж з другой нагой. Паўтарыць 50 разоў.

Частка чацвёртая. "Танец жывата".

26. Стаўшы на калені, выцягніце рукі над галавой. Пацягніцеся ўверх. Галаву трымайце прама. Павольна "апісвайце" тазам кола.

27. Стаўшы на калені, рукі падніміце над галавой. Пацягніцеся ўверх. Павольна апускайцеся да пятак. Над самымі пяткамі затрымайцеся на хвіліну. Паўтарыце 10 разоў.

28. Варыянт мінулага практыкавання. Пасля "трымання" над пяткамі паспрабуйце падняцца ўверх да першай пазіцыі.

29. Стоячы на каленях, адхіляйцеся назад, паклаўшы далоні за ступнямі. Павольна паднімайце таз уверх. Затрымайцеся ўверсе на хвіліну. Выконвайце 10 разоў.

30. Сядзьце на падлогу тварам да крэсла, абхапіўшы ягоныя ножкі з бакоў уласнымі нагамі. Рукамі абапірайцеся на падлогу. Сцісніце нагамі крэсла як мага мацней. Далічыце да ста. Адпачніце. Потым паўтарыце.

Вось і ўсё. Не так ужо і цяжка, праўда? Не, толькі не аднеквайцеся, а проста паспрабуйце. І хутка не пазнаеце сябе: што гэта за прыгажуня глядзіць на вас з люстэрка? А потым можна ўжо без сораму і бікіні апранаць, і мініспадніцу сабе пашыць. Можна ўжо будзе не заўважаць зайздрасць сяброўак і затоенае замілаванне вамі мужчын. Глядзіце ўсе, мне нікольні не шкада, вось я якая!

Ніна ПРАКОПЧЫК.

ГАСПАДЫНЯ

Адышло лета. Усё часцей і часцей блізкая восень нагадвае нам пра сябе то туманам, то халодным ветрам, то дажджом. У гэтую пару асабліва шмат работы ў жанчын. А як жа! Трэба на зіму нарыхтаваць самых розных прысмакаў: насаліць, насушыць, замарынаваць, наварыць, закатаць у слоікі... У кожнай руплівай гаспадыні ёсць для гэтага свае сакрэты, свае кулінарныя "хітрыкі". Але ж ніколі не шкодзіць і пра чужыя даведацца...

* * *

Ці ведаеце вы, што такое пікулі? Гэта проста асарці з рознай марынаванай агародніны. Працэс вырабу нескладаны. Паспрабуйце зрабіць самі і вы пераканаецеся, якая гэта смачная і карысная страва.

На дно чыста вымытага і прастэрылізаванага слоіка пакладзіце лісце чорных парэчак, вішні, галінкі кропу, а таксама кавалачак антонаўскага яблыка. Падрыхтуйце агародніну: патрымайце ў кіпені 1—2 хвіліны дробныя зялёныя агурочкі, чырвоныя памідоры, долькі качана цвятной капусты, кавалачкі морквы і маладых кабачкоў, палоскі салодкага перцу, абабраныя невялікія цыбуліны, галоўкі часнаку. Усім гэтым шчыльна запоўніць слоік. Зверху пакладзіце лісце чорных парэчак і вішні, кроп, лаўровы лісцік. Заліце слоік гарачым марынадам, пакладзіце зверху накрыўку і пастаўце ў гарачую ваду для стэрылізацыі на 12—15 мінут. Пасля гэтага закатайце.

Для падрыхтоўкі аднаго літра марынаду вазьміце 40 грамаў воцату, 80 грамаў цукру, 40 грамаў солі, некалькі гарошын духмянага і чорнага перцу, тры-чатыры гваздзікі, лаўровы лісцік, літр вады. Пракіпяціце марынад 5 мінут і гарачым залівайце ў слоікі.

* * *

Цудоўную закуску на зіму можна нарыхтаваць з салодкага (балгарскага) перцу. Бярыце і зялёны, і чырвоны. Трэба толькі, каб плады не былі сухія, пашкоджаныя, вялыя. Разрэжце кожны плод, выдаліце з сярэдзіны мякаць, зярняты. Калі плады

буйныя, то парэжце іх уздоўж на некалькі долек.

Падрыхтуйце марынад. На 1 літр вады — шклянку цукру, шклянку воцату, дзве сталовыя лыжкі солі, тры-чатыры лыжкі алею. Калі марынад закіпіць, апусціце ў яго падрыхтаваны перац, варыце роўна сем мінут. Потым выньце перац з каструлі, шчыльна пакладзіце яго ў прастэрылізаваныя слоікі, дабавіўшы ў кожны тры – чатыры зубочкі часнаку, галінку пятрушкі. Заліце марынадам і закатайце. Калі няма ў вас накрывак для закатвання, то зрабіце так. У кожны слоік зверху ўліце 1 сталовую лыжку алею і закрыйце звычайнай капронавай накрыўкай (з двайным абадком). Пастаўце ў халаднаватае месца.

* * *

У вас на дачы не паспелі памідоры, засталіся зялёныя. Не засмучайцеся. Зрабіце з іх смачную страву на зіму — ікру з зялёных памідораў.

Дазіроўка такая. 3 кілаграмы памідораў (рэзаных), 1 кілаграм морквы (здрабніць на буйной тарцы), 1 кілаграм цыбулі рэпчатай (дробна пакрышыць). Усё перамяшаць, пакласці ў вялікую каструлю. Дабавіць 3 сталовыя лыжкі солі, 6 сталовых лыжак цукру, 1 шклянку алею, 1 шклянку таматнага соусу. Варыць 40 мінут. Пасля раскласці ў стэрылізаваныя слоікі і закатаць.

* * *

За зіму мы адвыкаем ад цудоўнага водару свежага зяленіва, забываем, як спякотным ліпеньскім днём цудоўна пахнуць у агародзе агуркі і памідоры, цыбуля і кроп... А можна ж той водар "закансерваваць". Паспрабуйце!

Трэба ўзяць 2 кг агуркоў, 2 кг памідораў, 800 г морквы, 500 г цыбулі рэпчатай, 1 шклянку алею, паўшклянкі воцату, 60 г солі, 100 г цукру. Агуркі, моркву, цыбулю нарэжце кубікамі, памідоры — долькамі. Дабаўце соль, цукар, воцат, алей. Усё перамяшайце і раскладзіце ў стэрылізаваныя слоікі, лепш у паўлітровыя. Накрыйце і стэрылізуйце 40 мінут. Пасля закатайце. Калі зімой адкрыеце такі слоік, адразу пачуеце водар свежай агародніны. Запраўляць салату можна маянэзам, смятанай, а можна і не запраўляць. Яна і так смачная.

* * *

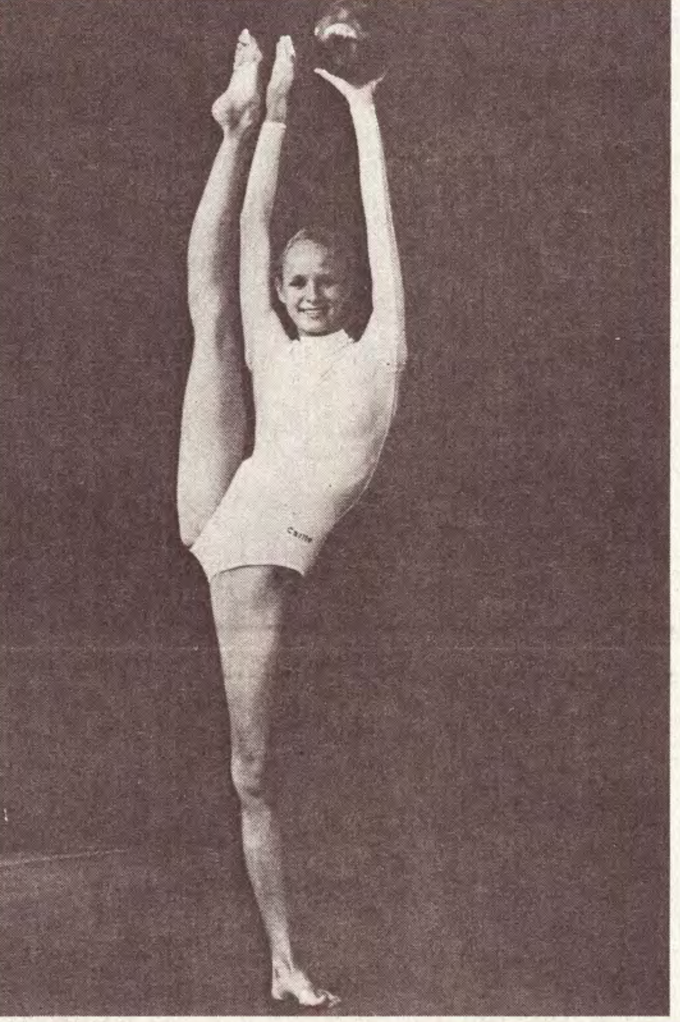
А ведаеце, як марынуюць салодкі перац у Балгарыі? Зусім проста.

Трэба толькі ўзяць чырвоныя стручкі. Спячыце іх у духоўцы. Калі на скурцы ўтворацца пухіркі, выньце з духоўкі, астудзіце. Зніміце скурку, дастаньце зярняты, кожны плод разрэжце на чатыры долькі. Потым складзіце перцы ў каструлю, заліце воцатам, напалавіну разведзеным вадою. Дадайце соль.

Праз 1,5 гадзіны дастаньце перцы з воцату, складзіце ў шкляны слоік радамі. Кожны рад перасыпце тоўчаным часнаком. Усё заліце алеем і закрыйце слоік пластмасавай накрыўкай. Захоўваць трэба ў халаднаватым месцы.

СПОРТ

У мінскім Палацы тэніса праходзіць чэмпіянат Рэспублікі Беларусь па мастацкай гімнастыцы. У спаборніцтвах прымаюць удзел і самыя тытулаваныя нашы гімнасткі — чэмпіёнка свету і Еўропы Ларыса ЛУК'ЯНЕНКА, прызёр Гульняў добрай волі — Вольга ГОНТАР. А галоўны суддзя спаборніцтваў — алімпійская чэмпіёнка Марына Лобач. Мэта спаборніцтваў — адбор лепшых гімнастак у зборную краіны.

НА ЗДЫМКУ: практыкаванне з мячом выконвае Вольга ГОНТАР.

Фота Генаддзя СЯМЁНАВА.

КІНААФІША МІНСКА

8 верасня

"МАСКВА": "Небяспечны бізнес" — 13.40, 16.50, 20.00. "Галізна на продаж"*** — 15.10, 18.20, 21.30. Інфармацыйна-музычная праграма — 22.00.

"КАСТРЫЧНІК": "Нулявы допуск" — 14.10, 17.40, 19.20. "Небяспечны бізнес" — 15.50, 21.00.

"АЎРОРА": "Сланяня пайшло вучыцца" і інш. м/ф (д) — 13.00. "Смяротны заклад"*** — 13.30, 15.20, 17.10, 19.00, 20.50. "Быць закаханым" — 15.00. "Ноч выючага звера"** — 17.00, 19.00, 21.00.

"БЯРЭСЦЕ": "Зборнік часопісаў "Ералаш" (д) — 11.30. "Дзівакі ў Беверлі-Хілз" — 12.00, 14.00, 16.00, 17.40. "Небяспечны бізнес" — 14.50, 18.10. "Мужы і палюбоўнікі"*** — 13.10, 16.30. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.30.

"ВІЛЬНЮС": "Фенікс-воін, ці Вайна амазонак" — 12.00, 17.20, 20.30. "Галізна на продаж"*** — 15.50, 18.50, 22.00 (н). "Дзікае каханне"** — 13.40.

"ДРУЖБА": "Дзівакі ў Беверлі-Хілз" — 14.20, 16.00, 19.40, 21.30. "Прадказанне" — 17.40.

"ПАРТЫЗАН": "Небяспечны бізнес" — 15.20, 17.00, 20.00, 21.40. "Вельмі верная жонка" — 14.00 (л), 18.40.

"ПЕРАМОГА": "Дзікае каханне"** — 13.00, 20.40. "Франкештэйн-2000" (Уваскрэсенне з мёртвых"*** — 15.10, 17.00, 18.50.

"САЛЮТ": "Мужы і палюбоўнікі"*** — 13.40, 17.00, 18.40, 21.50. "Скарбы Амазонкі"** — 12.00, 15.20, 20.20.

"СУЧАСНІК": "Пра бізнесмена Фаму" — 14.30. "Эмануэль-5"**** — 16.00, 17.40, 19.20, 21.00.

"БЕЛАРУСЬ": "Асабістае жыццё каралевы" — 10.30, 15.20, 20.10. "Прыватны курорт"** — 10.40, 15.40, 20.50. "Дэтэктыў Кід" — 11.50 16.40, 21.30. "Быць каханай"** — 12.20, 17.20. "Рэмба" ("Першая кроў") — 14.00, 19.00. "Капальні цара Саламона" — 13.30, 18.20.

"КІЕЎ": "Золата"*** — 15.00. "Шалёныя ночы Клеапатры"**** — 17.00, 19.00, 20.40.

"КАМСАМОЛЕЦ": "Хон Гіль Дон" (д) — 10.30. "Жыкіны мемуары"*** — 12.00, 17.00, 19.00, 20.30. "Спадчына, ці Дзяўчынкі, плачу за ўсё!"*** — 14.00, 16.00, 20.50. "Анёл" — 13.00, 15.00. Зала індыйскага фільма: "Кветка ў пыле" (2 с.) — 18.00.

"МІР": "Няма куды больш бегчы" — 12.00, 16.00, 20.00. "Спадчына, ці Дзяўчынкі, плачу за ўсё!"*** — 14.00, 18.00. "Брудная бялізна" — 13.00, 17.00, 20.50. "Чао, Інспектар, ці Вампіры" — 11.00, 15.00, 19.00. Відэазала: "Вар'яцкі пляж" — 15.30, 17.30, 19.30.

"ПІЯНЕР": "Ашаламляльныя прыгоды мушкецёраў" (д) — 10.00. "Шлях на паўднёвы захад" (д) — 15.10. "Горац-2" — 11.30, 16.40, 20.20. "Пятая малпа" — 13.20, 18.30.

"РАКЕТА": "Запрашаем у паўналецце" — 18.00. "Рабыня сексу"**** — 16.10, 20.00.

"РАДЗІМА": "Раман з каменем" — 12.00, 18.50. "Тыдзень старшакласнікаў"** — 13.50, 17.10, 20.40. "Эльвіра — уладарніца цемры" — 15.30. Відэазала: "Хімен-1" — 16.00. "З жыцця тайных агентаў" — 18.00. "Дзяўчына з вокладкі" - 20.00. Відэабар працуе з 16.00 да 23.00.

"ЗМЕНА": "Амерыканскі кікбоксер" — 15.00, 18.20. "Кемлівыя дзяўчынкі"*** — 16.40, 20.00.

"ЦЭНТРАЛЬНЫ": "Лепшыя ў Нью-Йорку"*** — 11.40, 14.45, 17.50, 21.00. "Смяротны заклад"*** — 13.10, 16.15, 19.20.

"ЭЛЕКТРОН": "Начныя ястрабы"*** — 14.00, 16.00, 19.30, 21.30. "Я абяцала, я пайду" — 18.00. "Чужы" — 13.00, 16.40, 20.30. "Амерыканскі кікбоксер" — 15.00, 18.50.

"АВАНГАРД": "Вельмі прыгожыя, каб жыць"*** — 17.00, 19.00.

"ЗНАМЯ": "Аднойчы ўкушаны" — 16.20. "Гарачыя дзяўчынкі"*** — 18.00, 20.00.

"УДАРНІК": "Вораг мой" (д) — 14.00. "Я прыйшоў з мірам" — 15.30. "Бязлітасныя людзі" — 17.10. "Бакенбарды" — 19.00.

(д) – дзіцячы сеанс;
** – дзеці да 16 гадоў дапускаюцца ў суправаджэнні бацькоў;
*** – дзеці да 16 гадоў не дапускаюцца;
**** – дарослым з 18 гадоў;
(л) – ільготны сеанс (скідка на 50 працэнтаў ад кошту білета);
(н) – начны сеанс (кошт білета на 30

ХАТНІ ЭКРАН

■ 8, чацвер

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. "Радасная душа".
◆9.05. "Маё каханне, мой смутак".
10.05. "Дасылаю вам п'есу".
10.35. "Славянскі базар-94".
12.20. Тэлеклуб "Гаў-гаў".
12.50. "Бімбат". Праграма для падлеткаў.
◆13.10. "Паміраць не страшна".
14.50. "Майстар".
15.30. Тэлебачанне – школе. Беларуская літаратура.
16.10. Міжнародныя спаборніцтвы па канкуры на Кубак Беларускай асацыяцыі конегадоўлі.
17.10. "Бімбат".
17.30. Навіны.
17.40. "Еўрапейскі калейдаскоп".
18.10. Абласныя навіны (Гродна).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Зачытайце маё пісьмо...
19.05. Роднае слова.
19.40. Гаспадар. Што пасеялі – што збяром?
20.10. "Рамэо і Юлія".
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Маё каханне, мой смутак".
22.35. "Крок".
22.55. Пад купалам Сусвету.
23.05. НіКа.
23.20. "Крок".
0.30. Надвор'е.
0.40. Кубак Беларусі па цяжкай атлетыцы.

Канал "Астанкіна"

7.00, 10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.35. Навіны.
8.00. Агляд рынку нерухомасці.
* 8.15. "Казкі-невялічкі".
◆8.35. "Дзікая ружа".
9.05. У свеце жывёл.
9.45. Прадпрымальнік.
* 15.25. "Вайна гобатаў".
15.50. Мульцітролія.
16.05. ...Да 16 і старэйшым.
16.40. Планета.
17.25. Дакументы і лёсы.
17.40. Загадка СБ.
17.50, 20.30. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа".
18.55. У пошуках страчанага.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. Масква-Крэмль.
21.00. Лато "Мільён".
◆21.35. "Расследаванне".
23.45. Арт-кур'ер.
0.15. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.25. Паехалі.
* 8.35. "Туман з Лондана".
◆8.45. "Санта-Барбара".
10.25. Мастак В.Удовін. Тэленарыс.
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост". "Кенгуру".
15.50. Там-там навіны.
16.05. "Гледзячы з Ніжняга". Праграма Н.Зверавай.
16.35. Сочы. Бархатны сезон.
16.50. М-трэст.
17.05. Будні.
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. У свеце аўта- і мотаспорту.
18.25. Свая гульня.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Вялікі скандал.
21.00. На конкурсе імя Клары Шуман у Дзюсельдорфе.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Чэмпіянат свету па водных відах спорту.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
13.30. "Мы выйшлі з блакадных дзён".
* 14.10. Мультфільмы з серыі "КААДП".
◆14.45. "Рэспубліка ШКІД".
16.25. Урок нямецкай мовы.
16.40. "Волжскі сувенір". Музычны фільм.
16.50. "Тры колы, фаліянт і..."
* 17.10. "Квакша".
17.30. Парады садаводам.
17.40. Этнасы Зямлі.
18.10. Вялікі фестываль.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
◆19.05. "Назола".
* 20.35. "Куфэрак".
20.45. Тэлеслужба бяспекі.
20.55. "Часы не выбіраюць".
21.25. Тэлемагазін.
21.30. Па ўсёй Расіі.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.15. Ваш стыль.
22.20. Вячэрні звон.

8-ы канал

◆18.00. "Шлюб па-італьянску".
19.40. БАНТ. Рэпартаж.
* 19.45. Мультфільм Уолта Дыснея.
20.15. "ПІР".
◆20.30. "Праект Афрадзіты". 4-я серыя.
21.20. Да ведама.
◆21.35. "Дарэмныя пошукі С'юзен".

Канал НТВ

* 17.00. Мультфільмы.
17.30. "Энцыклапедыя цудаў, або Вы хацелі пра гэта даведацца". Фільм 74-ы.
18.00 і 21.00. "Сёння".
18.35. US open– Адкрыты чэмпіянат ЗША па тэнісе.
◆19.20. "Заснуўшы".
◆21.40. "Майсей заканадаўца". 4-я серыя.
22.35. Часінка.
◆23.10. "Песня пра чырвонага наперстачніка", "Баба"

■ 9, пятніца

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Эканамікст.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
* 8.45. "Храбры Назар".
9.00. Тэлебачанне – школе. Беларуская літаратура.
◆9.40. "Маё каханне, мой смутак".
10.40. Бізнес-рынг.
11.15. "Пяць зорак".
12.45. "Бімбат".
◆13.05. "Зберажы мяне, мой талісман".
14.15. "Варыяцыі на балетныя тэмы".
◆14.45. "Зіта і Гіта" (Індыя).
17.10. "Бімбат".
17.30. Навіны.
* 17.40. "Белая чапля" і інш.
18.10. Абласныя навіны (Магілёў).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Рэйтынг.
19.15. "Пап-Ці" – TV.
20.00. Эканамікст.
20.10. Студыя "Тэлесябрына".
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Забойства сведкі".
22.55. Пад купалам Сусвету.
23.05. НіКа.
23.20. Кубак Беларусі па цяжкай атлетыцы.
23.50. Надвор'е.
24.00. "Беларусь мая святая".

Канал "Астанкіна"

7.00, 10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
8.00. Новы старт.
8.15. Сарока.
* 8.35. "Усё добра".
◆8.45. "Дзікая ружа".
9.15. Агарод круглы год.
9.45. Бізнес-клас.
◆15.25. "Стальны пярсцёнак".
16.00. Канцэрт народнай музыкі.
16.20. Чэмпіянат свету па водных відах спорту.
16.50. Азбука ўласніка.
17.25. Знак пытання.
17.35. Мініяцюра.
17.45. Чалавек і закон.
18.15, 20.35. Надвор'е.
◆18.20. "Дзікая ружа".
18.50. Поле цудаў.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Чалавек тыдня.
◆21.05. "Вуліцы Сан-Францыска".
22.05. "Погляд" з А.Любімавым.
23.10. Музагляд.
23.55. Чэмпіянат свету па водных відах спорту.
0.55. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.25. Паехалі.
◆8.35. "Санта-Барбара".
9.25. "Навуковы кіраўнік".
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Фальклорная карусель.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія.
◆16.50. "Яшчэ не чалавек".
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. Пяць хвілін аб добрым жыцці.
18.00. "К-2 прадстаўляе: "Абзац".
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.30. Маскі-шоу.
21.10. "Лепшыя галасы свету – на свяце ў Рыме"
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. "Лепшыя галасы свету – на свяце ў Рыме".

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
13.30. "Апошні рэпартаж". Д/ф.
* 14.20. "Ці лёгка быць адважным".
◆14.45. "Назола".
16.15. "Ранішняя музыка" і інш.
16.40. Тэлемагазін.
◆16.45. "Тры з паловай дні з жыцця Івана Сямёнава, другакласніка і другагодніка".
18.10. Вялікі фестываль.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
◆19.05. "Канец сезона марожанага".
* 20.30. "Калабок, калабок".
20.45. Тэлеслужба бяспекі.
20.55. "Саліст". Фільм-канцэрт.
21.25. Тэлемагазін.
21.30. Будні.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.15. Ваш стыль.
22.20. СКА (Санкт-Пецярбург) – "Іртыль" (Казань).
◆22.55. Анталогія зарубежнага кіно. "Была добрая ідэя".

8-ы канал

18.00. Канцэрт гурта "Кава з малаком".
19.00. СОЛТЭК. Дорэміфасолькі.
* 19.05. Мультфільм У.Дыснея.
◆19.40. "Праект Афрадзіты". 5-я серыя.
20.30. Гарадскі гадзіннік. Навіны.
20.40. Foxy music (паўтор).
21.25. Час мясцовы.
◆21.55. "Чырвовая дама" (ЗША).
23.20. Гарадскі гадзіннік. Навіны.

Канал НТВ

* 17.00. Мультфільм.
17.30. "Энцыклапедыя цудаў, або Вы хацелі пра гэта даведацца". Фільм 75-ы.
18.00 і 21.00. "Сёння".
18.35. Футбольны клуб.
◆19.15. "Белы крумкач".
◆21.40. "Майсей заканадаўца". 5-я серыя.
22.35. Часінка.
23.10. US open– Адкрыты чэмпіянат ЗША па тэнісе.
◆0.00. "Заапарк, ноч".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Надвор'е

У бліжэйшыя суткі чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е. Ноччу на большай частцы тэрыторыі, а днём у заходніх раёнах пройдуць дажджы, месцамі навальніцы. Вецер паўднёва-заходні 5-10 м/с. Тэмпература паветра ноччу +8–+13о, днём – +18–+23о. У Мінску ноччу +8–+10о, удзень +19–+21о. 9-га па захаду, 10-га на большай частцы тэрыторыі – дажджы. Вецер паўднёва-заходні 5–10 м/с. Тэмпература паветра 9 верасня ноччу +9–+14о, удзень +21–+26о. 10 верасня ноччу +11–+16о, удзень +17–+22о. На ўсходзе да +26о.

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык БЕЛГІДРАМЕТА.

Дзяжурны рэдактар Вера ШЧЭЦІНА.

Стыльрэдактар Валянціна СКАРЫНКІНА.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Тыраж 45 000. Зак. 98.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел студэнцкай і школьнай моладзі – 68-25-93; аддзел інфармацыі, аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-27-21, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:
Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валянцін БАРЫСЕВІЧ, Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Аляксандр САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО, Майя ШЭНДРЫК.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ